

**OŚRODEK
DOSKONALENIA
NAUCZYCIELI**

NUMERY TELEFONÓW

Sekretariat:

tel. 067/351-17-50,
067/352-70-18
fax 067/352-70-16

**Pracownia Kształcenia
Ustawicznego**

tel. 067/352-70-11,
067/352-70-20
pku@odn.pila.pl

Pracownia Doradztwa

tel. 067/352-70-12,
067/352-70-13
pd@odn.pila.pl

**Pracownia Informacji
i Wydawnictw**

tel. 067/352-70-17,
067/352-70-27

Księgowość:

tel. 067/352-70-23

Kasa:

tel. 067/352-70-10

www.odn.pila.pl
dyr@odn.pila.pl
piw@odn.pila.pl

WIADOMOŚCI, OPINIE, MATERIAŁY

R O K I N U M E R 2

0 1 . 0 6 . 2 0 0 8

Praca z uczniem zdolnym

Podstawy prawne

We wprowadzeniu do ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty napisano, że:

„...Szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, ...”

Art. 1. ustawy stanowi, że:

„System oświaty zapewnia w szczególności:

1) „realizację prawa dzieci i młodzieży do wychowania i opieki, odpowiednich do wieku

i osiągniętego rozwoju; (...)

4) dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów (...);

(...)

6) ... umożliwianie realizowania indywidualnych programów nauczania oraz ukończenia

szkoły każdego typu w skróconym czasie; (...)”

Rozporządzenie MENiS z dnia 19 grudnia 2001 r. w sprawie warunków i trybu udzielania zezwoleń na indywidualny program lub tok nauki oraz organizacji indywidualnego programu lub toku nauki (Dz.U. z 2002 r. Nr 3, poz. 28).

Rozporządzenie z dnia 7 września 2004 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 199, poz. 2046 z późn. zm.).

Rozporządzenie MENiS z dnia 29 stycznia 2002 r. w sprawie organizacji oraz sposobu

przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad (Dz.U. Nr 13, poz.125) .

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 czerwca 2005 r. w sprawie stypendiów Prezesa Rady Ministrów, ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania oraz ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego (Dz. U. Nr 106, poz. 890).

Rozporządzenie MENiS z dnia 7 stycznia 2003r. w sprawie zasad udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. Nr 11, poz.114),

Rozporządzenie MENiS z dnia 11 grudnia 2002r. w sprawie zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, publicznych tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. Nr 5, poz. 46).

Pojęcie ucznia zdolnego

Pojęcie „uczeń zdolny” służy do określenia jednostek, które pod względem zdolności intelektualnych przewyższają swoich rówieśników. W próbach określenia ucznia zdolnego zwraca się uwagę na takie własności, jak:

- zdolność do efektywnego uczenia się rzeczy nowych i wybitne, stale wyróżniające się wyniki w jakiejś aktywności;
- oryginalność w myśleniu i działaniu, duże nasilenie dążeń poznawczych;
- przejawianie wysokiego poziomu myślenia analitycznego;

- łatwość rozumienia i przyswajania symboli abstrakcyjnych i stosunków symbolicznych, właściwego posługiwania się symbolami we własnym działaniu;
- zainteresowania poznawcze, zdolność do koncentracji uwagi, zwłaszcza na treściach abstrakcyjnych;
- wrażliwość na problemy i wytrwałość w ich rozwiązywaniu;
- przeżywanie satysfakcji z rozwiązywania problemów i pokonywania trudności intelektualnych.

Wysoka inteligencja może zaznaczać się zarówno we wszystkich lub w wielu dziedzinach działalności, jak również tylko w pewnych określonych dziedzinach, jak np. w odniesieniu do matematyki i nauk ścisłych, do języków, humanistyki itp.

Swoje ponadprzeciętne zdolności uczeń zdolny przejawia w szkole na kilku polach:

- „akademickim” tj. w uczeniu się przedmiotów szkolnych odpowiadających gałęziom wiedzy (np. potrafi wynajdywać oryginalne dowody i sposoby rozwiązań problemów matematycznych),
- artystycznym,
- technicznym,
- sportowym i motorycznym,
- społecznym (wykazuje talent przywódczy lub umiejętność skutecznego rozwiązywania problemów społecznych).

Cechy charakterystycznego uczenia się uczniów zdolnych.

Uczeń zdolny odznacza się pewnymi specyficznymi cechami pod względem intelektualnym. Posiada on również pewne szczególne umiejętności oraz specjalne cechy charakteru.

- pod względem intelektualnym uczniowie zdolni odznaczają się: wysoką aktywnością poznawczą i dociekliwością, spostrzegawczością i wnikliwą obserwacją, dogłębnym rozumieniem złożonych i trudnych treści, logicznością myślenia, trafnością oceniania i wartościowania, analizowania i syntetyzowania, rozumowaniem na poziomie abstrakcyjnym, łatwością wytwarzania w krótkim czasie pomysłów rozwiązania zadania, twórczą wyobraźnią i intuicją, zdolnością do koncentrowania uwagi, trwałą i wierną pamięcią, krytycznym stosunkiem do informacji, dążeniem do ich weryfikowania i użytkowania, otwartością umysłu, przejawiającą się w gotowości poznania odmiennych od własnego punktów widzenia na różne sprawy;
- pod względem umiejętności uczniowie zdolni przejawiają: skłonność do podejmowania trudniejszych i złożonych zadań, trafność w doborze różnorodnych metod rozwiązywania problemów i zadań, oryginalność interpretowaniu wyników oraz pomysłowości w ich praktycznym zastosowaniu, łatwości osiągania prostych rozwiązań, inicjatywę w samokształceniu (umiejętność gospodarowania własnym czasem, stosowanie efektywnych metod uczenia się), łatwość skupienia się przez dłuższy czas na danym zagadnieniu, szybkie tempo uczenia się, umiejętności dydaktyczne przeja-

wiające się w interesującym, logicznym, rozumiałym przez kolegów przekazie wiadomości, umiejętności organizacyjne przejawiające się samodzielnym, skutecznym inicjowaniu pracy, szczególnie pracy zespołowej;

pod względem charakteru uczniowie zdolni odznaczają się: poczuciem obowiązku i pracowitością, zdolnością do intensywniej pracy całymi godzinami nad tym samym problemem, wielostronnymi zainteresowaniami, samodzielnością w podejmowaniu decyzji (o sobie, o własnym rozwoju intelektualnym i moralnym), koleżeńskością (nastawieniem na dawanie, zdolnością do poświęceń, zaangażowaną pracę na rzecz wspólnego dobra), wysoką samooceną, wytrwałością w dążeniu do realizacji celów, odpornością na niepowodzenia, na brak uznania i nagród zewnętrznych (znajdowanie satysfakcji w postępach).

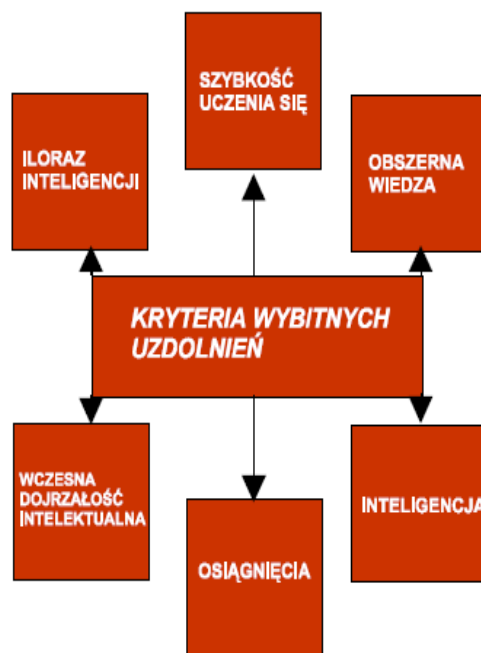
Identyfikowanie uczniów zdolnych.

Do wykrywania zdolności intelektualnych służą różne wypracowane przez psychologię testy inteligencji, zdolności i osobowości. Najlepiej jednak poznaje się zdolności przez obserwację procesów i wyników działania jednostki. Możliwość takiej obserwacji mają przede wszystkim rodzice i nauczyciele. Oni w pierwszej kolejności mogą zwrócić uwagę na dzieci wyróżniające się wysokimi lub wybitnymi zdolnościami w jakimś kierunku. Utrudniają to stereotypy dziecka (ucznia) zdolnego, podczas gdy jednostki zdolne - podobnie jak inne dzieci - wykazują znaczne różnice indywidualne. Ważne jest tu rozróżnienie między zdolnościami potencjalnymi a tymi, które wiążą się z osiągnięciami w nauce szkolnej.

Kryteria uzdolnień.

Najczęściej używanym kryterium uzdolnień jest iloraz inteligencji. Za wybitnie uzdolnione uważa się tych uczniów, których IQ jest bardzo wysoki, powyżej 130 punktów.

Innymi kryteriami wybitnych uzdolnień są: szybkość ucznia się, obszerna wczesna dojrzałość intelektualna i ponadprzeciętne osiągnięcia w jakiejś dziedzinie (sztuka, literatura, nauki ścisłe). Inteligencja szkolna, to tylko część zdolności umysłowych dziecka, zdolności do logicznego myślenia.

Jej cechą jest analityczność i jednokierunkowość. Dziecko inteligentne poszukuje jednego rozwiązania spełniającego warunki zadania.

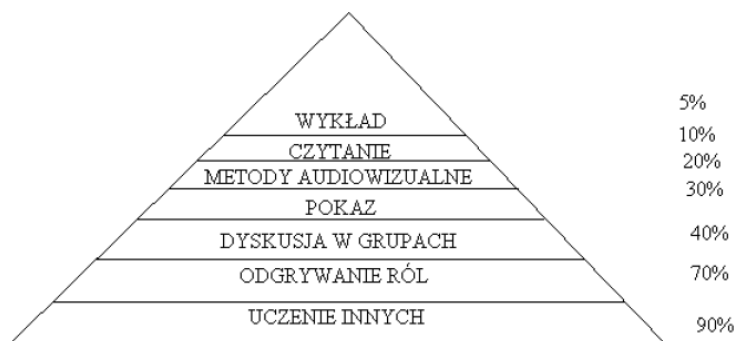
Metody i formy pracy z uczniami zdolnymi.

Metody pracy z uczniami zdolnymi.

- I. Określenie typów uczniów – typ jaki prezentuje uczeń (wzrokowiec, słuchowiec, kinestetyk) może mieć wpływ na sposób uczenia się. W celu indywidualizacji nauczania nauczyciel powinien zorientować się jakie typy przeważają wśród jego uczniów.

II. Metody aktywizujące

Znaczenie metod aktywizujących najlepiej pokazuje piramida przyswajania wiedzy.

Wybrane metody aktywizujące

- metoda mapy mentalnej
- metoda pokera kryterialnego
- metoda Jigsaw

Formy pracy z uczniem zdolnym

szkolne		pozaszkolne	inne
na lekcji	poza lekcyjne		
• różnicowanie treści i wymagań • stawianie problemów • referaty • projekty uczniowskie • asystent przedmiotowy • grupa ekspercka • zadania indywidualne • listy zadań (rozszerzające) • opieka nad grupą uczniów • kapitan drużyny • analiza literatury przedmiotu • grupy zaawansowane	• koła zainteresowań (uczestnictwo i prowadzenie) • indywidualny trening • szkolne olimpiady, konkursy, przeglądy, • sesje popularnonaukowe, debaty, • szkolna liga zadaniowa, rozgrywki przedmiotowe, • spotkania z ekspertami, • zajęcia pozalekcyjne	• konkursy, przeglądy olimpiady • zawody międzyszkolne • obozy naukowe • wycieczki edukacyjne • olimpiady przedmiotowe	• edukacja przyspieszona • projekty edukacyjne dla uczniów zdolnych • klasy autorskie • kształcenie na odległość

Wpływ nauczyciela

Rozwijanie odpowiedniego kompleksu cech sprzyja kształtowaniu twórczych osobowości. Głównym warunkiem osiągnięcia sukcesu jest przede wszystkim praca. Istotną rolę w tym procesie odgrywa nauczyciel. Musi być on świadomy swoich działań, rozumieć uczniów zdolnych, ich niepokój poszukiwawczy i twórczy oraz ich bezkompromisowość. Musi być otwarty na ucznia. Słowem nauczyciel taki musi posiadać duży autorytet.

Nauczyciel, pracujący z uczniem szczególnie uzdolnionym, powinien spełniać następujące warunki:

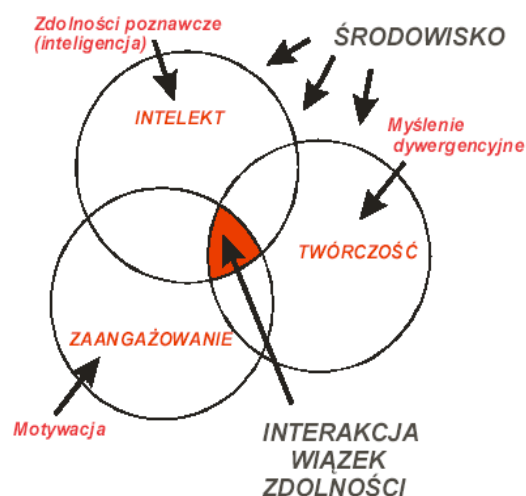
- działalność nauczyciela zawsze powinna być twórcza
- nauczyciel powinien rozumieć, że jego praca to służba poznaniu, które staje się podstawą kształcenia i kształtowania jego osobowości,
- prowadzone przez nauczyciela nauczanie powinno zawierać się w podmiotowości, tożsamości i autonomii człowieka,
- nauczyciel ucząc i wychowując ma szansę wykreować człowieka niepowtarzalnego i innowacyjnego.

Ze strony nauczyciela uczeń zdolny może spotkać się z życzliwym wsparciem albo z lekceważącym traktowaniem i wyśmiewaniem wobec klasy. Należy pamiętać, że zadaniem każdego nauczyciela jest stymulowanie rozwoju poznawczego, emocjonalnego i społecznego każdego z uczniów – zwłaszcza tych uzdolnionych.

Model Renzuliego

W pracy nauczyciela najczęściej wykorzystuje się model Renzuliego, według którego można uznać za człowieka zdolnego osobę, która spełnia trzy konieczne warunki:

- posiada ponadprzeciętne zdolności ogólne
- wykazuje silne zaangażowanie w zadanie (wysoka motywacja)
- ma możliwości twórcze

Wybitne zdolności powstają jako interakcje tych trzech elementów tzn. zdolności ogólnych, motywacji i twórczości. Do nich dodawany jest istotny współwystępujący czynnik, którym są uwarunkowania środowiskowe (szkoła, rówieśnicy i rodzina), decydujące o tym, jak potoczą się losy dziecka.

Taksonomia Blooma

Sześć poziomów myślenia składających się na ten model:

1. WIEDZA

- zapamiętywanie i odtwarzanie faktów oraz informacji

2. ZROZUMIENIE

- rozumienie faktów oraz informacji

3. ZASTOSOWANIE

- wykorzystywanie faktów oraz informacji

4. ANALIZA

- wyjaśnianie faktów oraz informacji

5. SYNTEZA

- tworzenie czegoś nowego z wykorzystaniem

posiadanych informacji

6. OCENA

- wydanie opinii na podstawie ustalonych kryteriów

Uczeń zdolny:

*„ŚMIAŁO MŁODY CZŁOWIEKU, BO
TAK IDZIE SIĘ DO GWIAZD”*

1. Prowadzi wszechstronne i wnikliwe obserwacje.
2. Jest dociekliwy w poznawaniu świata w skali lokalnej, regionalnej i globalnej.
3. Wykazuje szybkie tempo wnioskowania i myślenia przyczynowo – skutkowego.
4. Przewiduje pozytywne i negatywne skutki zmian zachodzących w środowisku przyrodniczym.
5. Dostrzega problemy i rozwiązuje je w oryginalny sposób.
6. Łatwo przetwarza informacje z różnych źródeł wiedzy.
7. Lubi nowe i ciekawe zadania.
8. W swojej pracy jest dokładny i wytrwały.
9. Pracuje samodzielnie i dąży do doskonałości.
10. Jego prace są wysokiej jakości i wykonywane w terminie.

Problemy opieki pedagogicznej nad uczniami zdolnymi.

Trudności.

Sposób przejawiania wyjątkowości przez ucznia zdolnego bywa przykry zarówno dla jego kolegów jak i nauczyciela. Uczniowie ci :

- są nietolerancyjni dla pozostałych (szczególnie dla dużo słabszych od nich),
- uporczywie dociekają dowodzą swoich racji, kwestionują zdanie nauczycieli,
- nie liczą się z konsekwencjami swojego postępowania w grupie rówieśniczej,

- różna hierarchia wartości powoduje ich wyobcowanie z klasy,
- swoją osobą absorbują nauczyciela, zabierają czas lekcji,
- zawyżają poziom przerabianego materiału i metod, które nie interesują innych.

Uczniowie zdolni, ze względu na specyficzne właściwości intelektualne i osobowościowe , mają odmienne od swych rówieśników potrzeby rozwojowe. Zaspokojenie tych potrzeb wymaga też odpowiedniego , dostosowanego dla nich właściwości nauczania. Tworzenie klas wyselekcjonowanych według kryterium zdolności budzi zastrzeżenia, iż dokonuje się segregacji na lepszych i gorszych. Z drugiej strony umieszczanie uczniów zdolnych w klasach wyższych niż odpowiednie dla ich wieku, powoduje zakłócenia procesów przystosowania i rozwoju społecznego. Intelektualnie uzdolnieni uczniowie wymagają organizowania indywidualnych zajęć stymulujących ich rozwój. Na pewno nie wolno pozostawiać uczniów zdolnych własnemu losowi, gdyż wiąże się to nie tylko ze stratą dla nich , ale i dla całego społeczeństwa

Ogólne zasady organizacji pracy ucznia zdolnego.

- utrzymać wysoki poziom stawianych mu zadań i zapewnić, że będzie widział sens zajmowania się nimi,
- uczyć obszerniejszego materiału lub nawet innego albo stawiać mu inne cele np. udział w konkursach i olimpiadach przedmiotowych, redagowanie gazetki szkolnej , pomoc kolegom w nauce,
- uczenie powinno być zbliżone do procesu badawczego i być dla ucznia wyzwaniem intelektualnym,

- osiągnięcia (tylko poważne) - powinny być docenione dobrze dobraną i uzasadnioną nagrodą,
- wszystkie pomysły i prace traktować z powagą i życzliwością.

Wszystkie zasoby intelektualne i materialne szkoły powinny być do dyspozycji uczniów szczególnie zdolnych. Szkoła na co dzień powinna współpracować z rodzicami uczniów zdolnych, aby wspomagać rodziców w rozwijaniu zdolności ucznia.

Wychowanie uczniów zdolnych w rodzinie.

Wszelkie działania szkoły są w pełni skuteczne, jeżeli są zintegrowane z pracą wychowawczą w domu. Dlatego konieczna jest wzajemna współpraca i wspieranie się w podejmowanych poczynaniach, a niekiedy wzajemna pomoc. Potrzeby te wynikają zarówno z faktu, że to rodzice na ogół wcześniej rozpoznają możliwości i potrzeby dziecka, a także wypracowują określone sposoby opieki nad rozwojem jego zdolności. Szkoła powinna więc nawiązać kontakt i korzystać z ich wiedzy, doświadczeń i osiągnięć organizując opiekę nad uczniem. Wzajemne współdziałanie jest ważne również wtedy, gdy dopiero w szkole dochodzi do rozpoznania szczególnych zdolności ucznia, wiąże się to wówczas z pomocą w zrozumieniu specyfiki oczekiwań i możliwości ucznia zdolnego, we wspólnym poszukiwaniu optymalnych form opieki rodzicielskiej nad rozwojem zdolności dziecka.

Szkolny program pracy z uczniem zdolnym.

- Sposoby realizacji programu
- Formy pracy z uczniem zdolnym
- Formy promocji uczniów i szkoły
- Zakres i obszary działań
- Cechy ucznia zdolnego
- Zadania uczestników programu

- Rola i zadania
- Spodziewane efekty

Ewaluacja pracy z uczniem zdolnym

Narzędziami ewaluacji są rozmowy, ankiety skierowane do uczniów, ich rodziców i nauczycieli, oceny uczniów z przedmiotów, wyniki diagnoz i egzaminów.

Szukamy odpowiedzi na następujące pytania:

- Jak rozkładają się zdolności/zainteresowania uczniów?
- Czy wszyscy uczniowieolni zostali zauważeni?
- Jak wygląda jakość usług w oczach uczniów i ich rodziców?
- Czy uczniowie/rodzice są zadowoleni z pracy z uczniem zdolnym?
- Jakie są nieplanowane skutki pracy z uczniem zdolnym?
- Czy osiągnięcia i rozwój uczniów jest widoczny?
- Czy istnieje dobra komunikacja szkoła-dom?

Wyniki ankiet/rozmów muszą być wnikliwie analizowane, co pozwoli na wyciągnięcie wniosków na temat dalszej pracy z uczniami zdolnymi.

Bibliografia:

- Goleman D. (1997) „Inteligencja emocjonalna”
- Limont W. (1994), Synektyka a zdolności twórcze. Toruń, UMK.
- Painter F. (1993), Kim są wybitni? Warszawa WSiP
- Partyka M. (1999), Zdolni, utalentowani, twórcy. Warszawa CMPP-P MEN
- Partyka M. (1999), Wybrane aspekty pomocy dzieciom i młodzieży wybitnie zdolnym. Psychologia

- praktyczna w systemie oświaty - praca zbiorowa. Warszawa CMPP-P MEN
- Sękowski A.E. (2000), Osiągnięcia uczniów zdolnych, TNKUL
- Supryn E. (1995), Ach, ta szkoła, w: Dziecko zdolne. Zeszyt nr 21
- Supryn E. (1995), Pokonywać siebie, w: Dziecko zdolne. Zeszyt nr 21
- Szewczuk W. (1975) Psychologia. Zarys podręcznikowy. Wyd.2 t II Warszawa, WSiP
- Tokarska I. (1997), Trening ogólnorozwojowy dla dzieci zdolnych, z młodszych klas szkoły podstawowej.
- XI Zeszyt Promocji Oświatowych. Warszawa, Wydział Oświaty Gminy Warszawa-Centrum

Agnieszka Sudol

Prelekcja na temat: STRACH W OCZACH DZIECKA

Program poetycko-muzyczny „Mam prawo do swych praw” to efekt pracy polonistki i nauczycielki sztuki.

Jego celem jest dotarcie do świadomości rodziców popełniających, niestety, błędy wychowawcze w sytuacji, gdy wiele słyszy się o przemocy, nadużywaniu władzy i zaniedbaniu obowiązków wobec dzieci.

Dzięki niemu takie pojęcia jak: dyskryminacja, wolność słowa, miłość i zrozumienie, braterstwo i tolerancja, stały się bliższe wszystkim odbiorcom spektaklu.

Program „Mam prawo do swych praw” po raz pierwszy został premierowo zaprezentowany 5 kwietnia 2001 roku w Uniwersytecie Ludowym w Radawnicy dla dzieci, nauczycieli, złotych poetów i bibliotekarzy.

Występ dzieci spotkał się z dużym zainteresowaniem i uznaniem, dlatego ponownie wystąpiły dla nauczycieli i uczestników kursu „Nauczyciel – wychowawcą”.

***„Wiele łez wylewa się każdego dnia
z dziecięcych oczu, a przecież każdy
z nas pragnie, by świat był szczęśliwszy”
(J. Twardowski)***

Skąd biorą się dziecięce łzy? Skąd bierze się strach dziecka?

Są one wynikiem nieprzestrzegania praw dzieci w naszym kraju, co przejawia się w:

- stosowaniu wobec dzieci różnych form przemocy,
- nadużywaniu władzy wobec dzieci,
- zaniedbywaniu obowiązków wobec dzieci.

Warto też zaznaczyć, że wyspecyfikowane zachowania odnoszą się do bezpośrednich opiekunów dzieci (rodzice, opiekunowie prawni, nauczyciele, wychowawcy), jak też instytucjonalnych form opieki nad dzieckiem (np. sądy rodzinne, szkoły, domy dziecka).

Niektóre z tych zachowań podejmowane są w majestacie prawa, inne – bonie zakazują ich nie istniejące przepisy prawne albo też dlatego, że istniejące przepisy nie są respektowane albo interpretowane niezgodnie z dobrem dziecka.

„Dobro dziecka”, kluczowa kategoria prawa rodzinnego, jest pojęciem niejednoznacznym i zdaniem dr Marii Łopatkowej „zmieści się w nim każda krzywda dziecka”. W praktyce wg opinii wielu psychologów i pedagogów orzeczenia prawne decydujące o losach dziecka, a uzasadniane jego dobrem są często wręcz sprzeczne z interesem dziecka rozumianym jako stwarzanie mu szans rozwojowych.

Stosowanie wobec dziecka przemocy wyraża się w szerokiej gamie zachowań agresywnych i kar, jakie dorośli – przy milczącej społecznej akceptacji – stosują wobec dzieci. Najłagodniejszą formą bezpośredniej przemocy jest tzw. klaps, skrajną – maltretowanie dziecka powodujące niekiedy śmierć.

Nadużywanie władzy dorosłych wobec dzieci – można zilustrować wieloma przykładami – poczynając od powszechnego łamania tajemnicy dziecięcej korespondencji, kończąc na typowych relacjach nauczyciel – uczeń zdominowanych przez podporządkowanie, a nie współpracę.

Problemem wiążącym się z zagadnieniem nadużywania władzy nad dziećmi jest sposób traktowania dziecka hospitalizowanego.

Mimo zmian regulaminów szpitalnych ciągle jeszcze w znacznej części oddziałów pediatrycznych obowiązuje zakaz odwiedzin dziecka przez rodziców i osoby mu bliskie lub też czas tych wizyt jest dalece limitowany. Dziecko przebywające w szpitalu cierpi więc niejako podwójnie: z powodu choroby i zabiegów medycznych oraz z tęsknoty za najbliższymi.

Skalę zjawiska jakim jest zaniedbywanie obowiązków wobec dzieci przez rodziców ilustrować mogą następujące dane:

- ok. 37 tys. dzieci pozbawionych opieki rodziców żyje w rodzinach zastępczych,
- ok. 15,5 tys. dzieci żyje w domach małego dziecka,

- ok. 45 tys. dzieci żyje w specjalnych ośrodkach wychowawczych,
- ok. 13 tys. dzieci rocznie przebywa w Pogotowach Opiekuńczych.

Zaniedbywane jest także prawo dzieci do właściwej opieki medycznej. Mówi się o katastrofalnym stanie zdrowia dzieci i ich matek. Oto kilka danych:

- w Polsce na 1000 niemowląt umiera 19, a 8 noworodków to wcześniaki, jest to jeden z najwyższych wskaźników umieralności niemowląt w Europie,
- 3 – 4% dzieci i młodzieży jest niepełnosprawna,
- 250 tys. dzieci jest upośledzonych umysłowo,
- 50 tys. dzieci jest niesprawnych ruchowo,
- 20 tys. dzieci ma wady serca,
- 50% dzieci w Polsce ma próchnicę zębów,
- ok. 25% dzieci ma zły wzrok,
- na 6 tys. dzieci wymagających operacji, operuje się 200 – 300.

CZD zaprzestało przeszczepów, bo brakuje dawców nerek.

Polski, tradycyjny model wychowania oparty jest na różnych, wymyślnych metodach karcenia dzieci, łącznie z zastosowaniem kary cielesnej.

Oto kilka przykładów z codziennej praktyki. Są one drastyczne, ale nie dotyczą wyłącznie marginesu społecznego i dobrze ilustrują skutki bezrefleksyjnego i przedmiotowego traktowania dziecka.

Agnieszka Sudol i Beata Buczek

SCENARIUSZ MONTAŻU POETYCKO - MUZYCZNEGO „MAM PRAWO DO SWYCH PRAW”

„Wiele łez wylewa się każdego dnia z dziecięcych oczu, a przecież każdy z nas pragnie, by świat był szczęśliwy”

Jan Twardowski.

Niniejszy program przeznaczony jest dla dzieci, które pragną kochać i być kochane. Refleksje w nim zawarte są owocem naszych osobistych doświadczeń i niepowtarzalnej wrażliwości dziecięcej. Z całego serca pragniemy żyć wszystkim dzieciom wspólnego dzieciństwa, w którym najważniejsze jest poczucie bezpieczeństwa, troski i miłości, która powinna trwać całe życie.

Cele:

1. Poznanie praw dziecka poprzez aktywne uczestnictwo w prezentowanym montażu oraz własną twórczość plastyczno-literacką.
2. Kształcenie pojęć: dyskryminacja, wolność słowa, miłość i zrozumienie dzięki poznaniu wierszy polskich poetów i poezji uczniowskiej.
3. Wychowywanie dzieci w duchu pokoju, zrozumienia, braterstwa i tolerancji.

Treść programu:

1. Prelekcja na temat: „Strach w oczach dziecka”.
2. Montaż poetycko-muzyczny „Mam prawo do swoich praw” przygotowany przez uczniów klasy IV (wiersze, piosenki, skecze).
3. Zaprezentowanie wierszowanych Praw Dziecka.
4. Zwiedzanie wystawy plastycznej obrazującej prawa dziecka w obecnym świecie i brak tych praw.

Po ogłoszeniu przez nauczyciela prelekcji na temat: „Strach w oczach dziecka” rozpoczyna się montaż poetycko-muzyczny „Mam prawo do swych praw”.

Przebieg montażu poetycko-muzycznego

1. Szóstka dzieci kolejno przypomina o swych prawach,

Prawach Dziecka:

- Nikt mnie siłą nie ma prawa zmuszać do niczego, a szczególnie do zrobienia czegoś niedobrego.

- Mogę uczyć się wszystkiego, co mnie zaciękuje, i mam prawo sam wybierać, z kim się będę bawić!
- Nikt nie może mnie poniżać, krzyczeć, bić, wyzywać, i każdego mogę zawsze na ratunek wzywać.
- Jeśli mama albo tato już nie mieszka z nami, nikt nie może mi zabronić spotkać ich czasami.
- Nikt nie może moich listów czytać bez pytania, mam też prawo do tajemnic i własnego zdania.
- Mogę żądać, żeby każdy uznał moje prawa, a gdy różnię się od innych, to już moja sprawa.

1. „Piosenka stu zakątków świata” w wykonaniu chóru

„Nie lubimy wcale pluchy ani jesiennego błota A kto lubi? A kto lubi? Może tylko hipopotam? (...)”

3. Wiersz nieznanego autora „**Czym dziecko żyje, tego się nauczy**” w wykonaniu dwóch uczniów:

Jeśli dziecko żyje w atmosferze krytyki, uczy się potępiać. Jeśli dziecko doświadcza wrogości,

uczy się walczyć. Jeśli dziecko musi znosić kpiny, uczy się nieśmiałości. Jeśli dziecko jest zawstydzone, uczy się poczucia winy. Jeśli dziecko żyje w atmosferze tolerancji,

uczy się być cierpliwym.

Jeśli dziecko żyje w atmosferze zachęty, uczy się ufności.

Jeśli dziecko jest akceptowane i chwalone, uczy się doceniać innych.

*Jeśli dziecko żyje w atmosferze **uczciwości**, uczy się sprawiedliwości.*

Jeśli dziecko żyje w poczuciu bezpieczeństwa, uczy się ufności.

*Jeśli dziecko żyje w atmosferze aprobaty, **uczy się lubić siebie.***

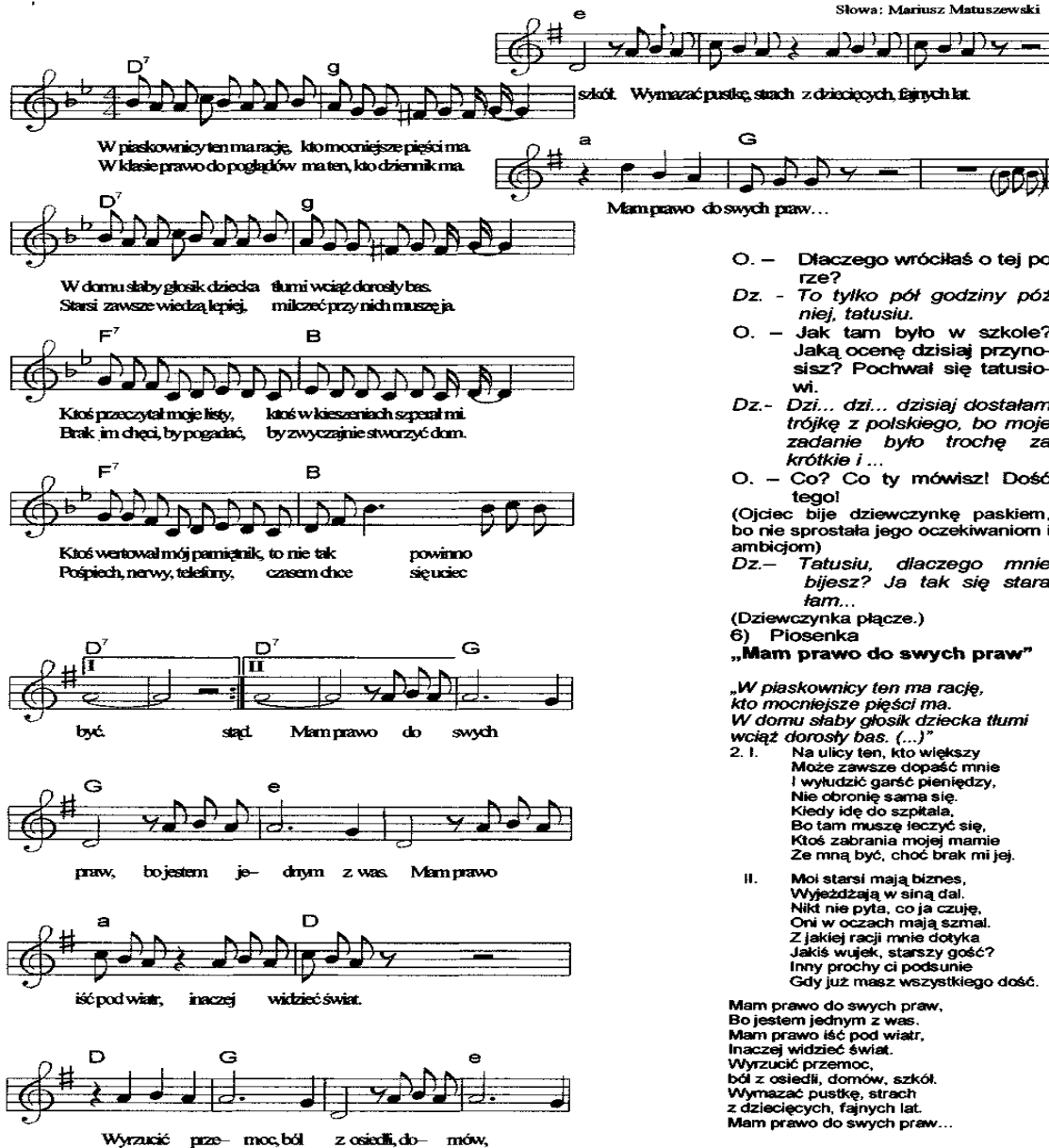
Jeśli dziecko żyje w atmosferze akceptacji i przyjaźni, uczy się tego, jak znaleźć miłość w świecie.

4. Wiersz Tadeusza Kubiaka „**My, dzieci, chcemy się śmiać**” w wykonaniu dwóch uczniów - dziewczynki i chłopca.

My, dzieci, chcemy się śmiać,
 My, dzieci, chcemy się bawić,
 Na ulicach i w parkach miast
 Gdańska, Złotowa, Warszawy...
 My chcemy wesoło śpiewać.
 My chcemy wesoło tańczyć,
 W lasach, gdzie zielone drzewa,
 Gdzie motyle w kolorze pomarańczy...
 Gdzie motyle o skrzydłach jak tęcza, Gdzie harcerski śpiew nad ogni-skiem...
 My chcemy kwiatów naręcza Przynieść rodzicom i bliskim.
 My jesteście dzieci, jak dzieci,
 Czasem krnąbrne, czasem czupurne,
 Ale chcemy by księżyc świecił,

Mam prawo do swych praw

Muzyka: Emilia Waśniewska
 Słowa: Mariusz Matuszewski

 The musical score is written in G major (one sharp) and 4/4 time. It consists of several staves with lyrics in Polish. The lyrics are:

 W piaskownicy ten marację, kto mocniejsze pięści ma.

 W klasie prawo do poglądów ma ten, kto dziennik ma.

 W domu słaby głosik dziecka tłumi wciąż dorosły bas.

 Starsi zawsze wiedzą lepiej, milczeć przy nich muszę ja.

 Ktoś przeczytał moje listy, ktoś w kieszeniach szperał mi.

 Brak im chęci, by pogadać, by zwyczajnie stworzyć dom.

 Ktoś wertował mój pamiętnik, to nie tak powinno sięciec.

 Pośpiech, nerwy, telefonny, czasem chce

 być stąd. Mam prawo do swych

 praw, bo jestem je- dnym z was. Mam prawo

 iść pod wiatr, inaczej widzieć świat.

 Wyrzucić prze- moc, ból z osiedli, do- mów,

 szkół. Wymazać pustkę, strach z dziecięcych, fajnych lat.

 Mam prawo do swych praw...

O. – Dlaczego wróciłaś o tej po-
 rze?
 Dz. – To tylko pół godziny póź-
 niej, tatusiu.
 O. – Jak tam było w szkole?
 Jaka ocenę dzisiaj przyno-
 sisz? Pochwal się tatusio-
 wi.
 Dz. – Dzi... dzi... dzisiaj dostałam
 trójkę z polskiego, bo moje
 zadanie było trochę za
 krótkie i...
 O. – Co? Co ty mówisz! Dość
 tego!
 (Ojciec bije dziewczynkę paskiem,
 bo nie sprostała jego oczekiwaniom i
 ambicjom)
 Dz. – Tatusiu, dlaczego mnie
 bijesz? Ja tak się stara-
 tam...

(Dziewczynka płacze.)

6) Piosenka

„Mam prawo do swych praw”

„W piaskownicy ten ma rację,
 kto mocniejsze pięści ma.
 W domu słaby głosik dziecka tłumi
 wciąż dorosły bas. (...)”

2. I. Na ulicy ten, kto większy
 Może zawsze dopaść mnie
 I wytłuc garść pieniędzy,
 Nie obronię sama się.
 Kiedy idę do szpitala,
 Bo tam muszę leczyć się,
 Ktoś zabrania mojej mamie
 Ze mną być, choć brak mi jej.
 II. Moi starsi mają biznes,
 Wyjeżdżają w siną dal.
 Nikt nie pyta, co ja czuję.
 Oni w oczach mają szmal.
 Z jakiej racji mnie dotyka
 Jakis wujek, starszy gość?
 Inny prochy ci podsunie
 Gdy już masz wszystkiego dość.

Mam prawo do swych praw,
 Bo jestem jednym z was.
 Mam prawo iść pod wiatr,
 Inaczej widzieć świat.
 Wyrzucić przemoc,
 ból z osiedli, domów, szkół.
 Wymazać pustkę, strach
 z dziecięcych, fajnych lat.
 Mam prawo do swych praw...

5. Scenka obrazująca maltre-towanie i przemoc fizyczną pt. **„Tatusiu, dlaczego mnie bijesz?”**
Wykonuje ją dwoje dzieci - ojciec o wyglądzie alkoholika i człowieka agresywnego i wystraszona dziewczynka.
6. Dwóch uczniów prezentuje wiersz nieznanego autora **„Jest taki świat”**
- Jest taki świat, w którym dziś ci przyszło żyć.
Pelen trosk, pelen bólu, pelen łez.
Ale popatrz w krąg, jutrzeńki złoty blask,
to wstaje nowy lepszy dzień.
Jest taki czas niepokoju, groźnych burz,
kiedy wolność pustym słowem jest.
Ale trzeba nieść pokój poprzez świat
i za ręce mocno trzymać się.
II.
Dookoła nas obojętnych ludzi tłum,
wszędzie gniew, wszędzie złota brzęczy trzos.
Stańmy razem, przeżyjmy własny czas.
W naszych rękach przyszłości leży czas.
Niech nigdy już dziecięcy nie brzmi płacz.
Niech nigdy już nie płyną matek łzy.
Tak, tak, tak, stańmy razem tu.
Jesteśmy nadzieją przyszłych dni.*
7. Występuje troje dzieci, przy czym dwoje snuje dialog pt. **„Do czego dzieci mają prawo?”**
Odpowiada zawsze trzecie dziecko.
Jak sądzisz, czy zawsze możemy mówić, co chcemy? Ja myślę, że tak być powin-no, że tak jest.
odp. *Masz prawo do wolności wypowiedzi.*
Czy rodzice słusznie postępują zabraniając mi odpoczynku i zabawy? Myślę, że zależy im na twoich wynikach w nauce i dlatego tak czynią.
odp. *Masz prawo do odpoczynku i zabawy.*
W jaki sposób mogę się bronić przed przemocą ludzi? Myślę, że wśród złych są jeszcze dobrzy ludzie i oni mogą pomóc,
odp. *Masz prawo być chronio-nym przez prawo od przemocy fizycznej i upokarzającego traktowania.*
Jak należy bronić się przed ludźmi szerzącym i narzekaniem wśród młodzieży? Trudne pytanie, ale od-
- powieź pewna.
odp. *Masz prawo być chronionym przez prawo od narkotyków.*
Czy Agnieszka, która siedzi na wózku inwalidzkim, jest według ciebie gorszym dzieckiem?
Ja tak nie uważam. To los ją przykro doświadczył.
odp. *Ma prawo cieszyć się życiem nawet, kiedy jest psychicznie lub fizycznie upośledzona.*
Czy dobrze się dzieje, że niektórzy chłopcy odsuwają się od czarnoskórego kolegi, któremu na imię Bob? To bardzo przykre. Przecież on jest taki wesoły i koleżeński,
odp. *Ma prawo być chronionym od dyskryminacji*
Zapamiętajcie i wy i inne dzieci, do czego jeszcze macie prawo.
- Masz prawo do życia.
 - Masz prawo do imienia i nazwiska.
 - Masz prawo do opieki zdrowotnej.
 - Masz prawo do użytecznej i pełnej informacji, która ma ciebie przygotować do bycia odpowiedzialnym dorosłym.
8. Wiersz E. Szelburg- Zarembiny **„Mamy kochać”** inscenizowany przez wykonawcę:
Mamy kochać i tego wysokiego i tego małego i chudego i puchowatego kochanego „w ucho szczypanego” jak rydza zdrowego i naświnkę chorego i każdego.
9. Scenka na temat prywatności, tajemnicy korespondencji pt. **„Czytałaś mój list!”**
Występuje troje dzieci: listonosz, matka i jej córka. Scenka pokazuje matkę przechwytyjącą list dla córki od jej sympatii.
Wchodzi listonosz i z uśmiechem wyjmuje list mówiąc:
L- Dzień dobry Pani! Czy jest Ola? Mam dla niej list.
M.- Jest u siebie w pokoju. Ja wezmę ten list dla niej. Dziękuję panu.
(bierze i delikatnie otwiera; czyta półgłosem)
Droga Olu!

Tak długo Cię nie widziałem....

(klei ponownie list)

O.- O! Masz list. To dla mnie?

M.- Tak. Przed chwilą był listo-nosz. Proszę, oto list.

O.- Czytałaś mój list! Mamo, dlaczego czytałaś mój list? (żałośnie)

10. Piosenka „Rodzinny dom”

„Gdzie ojciec i matka i ciepły kąt, gdzie wiara i miłość jest w nas.

Gdzie chcesz się podzielić uczu-ciem swym, tam właśnie jest twój rodzinny dom (...)”

11. Prezentowanie przez uczniów własnych wierszy, w których znajdują odbicie marzenia dziecięce o lepszym domu, o zgodzie i miłości, o braku klótni i bezpieczeństwie.

12. Wiersz W. Grodzieńskiej „Bracia z całego świata” (jedna osoba)

„Odmienna jest nasza mowa, ogromny dzieli nas świat, lecz wszyscy znamy te słowa największe: siostra i brat!

Oplećmy ziemię radośnie przez morza i lądy w krąg. Niech miłość i pokój wyrośnie z dziecięcych złączonych rąk.

Oraz E. Szelburg Zarembiny „Czarne, żółte, białe...”

(recytują dwie osoby) *Sto narodów na świecie, każdy naród ma dzieci -skarb narodów to ważny: czarne, żółte i białe, dzieci duże i małe chcą ze sobą żyć w wiecznej przyjaźni.*

Chłopak czarny czy biały, żółta, czarna dziewczynka chcą s«e mieniać książkami, chcą iść razem do kina. Chcą prześcigać się w sporcie, co tężyznę im daje, śpiewać wspólnie piosenki, chcą poznawać się wzajem.

Sto narodów na świecie, każdy naród ma dzieci -skarb narodów to ważny: czarne, żółte i białe, dzieci duże i małe chcą ze sobą żyć w wiecznej przyjaźni.

13. Cztery listy na temat dyskryminacji czytane kolejno przez dzieci przebrane sto-sownie do danego kontynentu.

List z Afryki Drodzy Koledzy! Mam ciemny kobr

skóry. Byłem wczoraj u lekarza, w poczekalni była też inna mama z białym dzieckiem. Pani doktor spoj-rzała na mnie i -choć byłem pierwszy - kazała mi czekać. Najpierw zbadala białe dziecko. Czy zosta-łem dobrze potraktowany? Było mi przykro.

List z Azji Moja mama nie pracuje, wychowuje moją młodszą siostrę. Codziennie, gdy wracają ze space-ru, wydobywają z naszej skrzynki pocztowej listy. Wczo-raj przyszły dwa listy i przy obiedzie mama dała za-klejony list tacie i drugi mnie, mówiąc, że to od mo-jej kuzynki Kasi (list był otwarty). Otworzyłem buzię, że mama to zrobiła. Czy miała prawo czytać list za-adresowany do mnie?

List z Ameryki Północnej Mam na imię Marysia i jestem smutną dziewczynką, bo bardzo szybko się męczę. Na lekcjach kultury Fizycznej nikt nie chce ćwiczyć ze mną w parze, bo często przez moje wolne tempo przegrywa. Zawsze czekam na kogoś, żeby wybrał mnie do swojej drużyny, ale nikt nie chce. Co mam zrobić? Czy koleżanki i koledzy muszą mnie tak traktować?

List z Europy Koleżanki i Koledzy! Wczoraj byłem na wycieczce szkolnej. Nagle Tomek, który zawsze jest modnie ubrany, zawołał: Wszyscy, którzy mają firmowe czapeczki (wiecie, te najmodniejsze) siadają w autobusie koło mnie!

Ja niestety nie mam takiej czapki, więc usiadłem ze smutną miną z tyłu. Nikt z kolegów nie rozmawiał ze mną. Czuję się źle. Czy koledzy postąpili słusznie? A jak powinni się zachować?

14. Inscenizacja piosenki pt. „Kolorowe dzie-ci”. Dzieci przebrane zgodnie z pochodzeniem z danego kraju, trzymają rekwizyty, maskotki. (Stoją luźno, śpie-wają i tańczą.) Słowa piosenki opowiadają o tym, że dzieci są dumne ze swe-go pochodzenia. Stanowią jedną wielką ro-dzinę i chcą poznawać świat, jego mieszkańców.

„Gdyby, gdyby moja mama Pochodziła z wysp Ba-hama To od stóp po czubek głowy Byłabym czekola-dowa, byłbym dziś czekoladowy.

Mogłem przyjść na świat w Cejlonie Na wycieczki jeździć słoniem i w Australii mieć tatusia i z tatusiem

łapać strusie.

Nie patrz na to, w jakim kraju Jaki kolor dzieci mają

I jak piszą na tablicy

To naprawdę się nie liczy! (...)"

Program kończy zwiedzanie wystawy plastycznej o braku Praw Dziecka w obecnym świecie i o obecności tych praw.

Bibliografia:

1. Czyż Elżbieta (red.), Dziecko i jego prawa. Biblioteka Komitetu Ochrony Praw Dziecka, Warszawa 1992.
2. Lenkiewicz Krystyna, Wybór wierszy okolicznościowych dla klas I-III, WSiP, Warszawa 1994.
3. Sadowska-Mazurkiewicz Helena, Wybór wierszy na uroczystości szkolne, WSiP, Warszawa 1974.
4. Wybór wierszy związanych ze światem i środowiskiem dziecka. Wydawnictwo Siedmiogród, Wrocław 1998.
5. Życie Szkoły 8/2000.

Agnieszka Dawidowska

Młodzi Młodszym NASZA WŁASNA INICJATYWA SPOŁECZNA CZYLI TWORZYM STOWARZYSZENIE

Grupa docelowa

Uczniowie klas I-IV technikum o różnorodnych zainteresowaniach, zdolnościach, umiejętnościach. Osoby gotowe do samodzielnego poszukiwania nowych rozwiązań, ciekawych zadań oraz otwarte na dzielnie się swoją wiedzą z innymi.

Beneficjenci projektu

Dzieci ze szkół podstawowych, dla których młodzież będzie organizowała różne formy aktywności poprzez organizowanie koncertów, festiwali, wystaw, odczytów, warsztatów, konferencji, czy też prowadzenie zajęć pozaszkolnych lub organizowanie konkursów.

Temat projektu

Co mogę zrobić aby działać i pomagać innym?

Cele projektu

Kształcący

- Rozwijanie umiejętności i zainteresowań uczniów poprzez samodzielne przygotowywanie zajęć dla młodszych kolegów
- Przygotowanie uczniów do pełnienia roli nauczyciela, edukatora, opiekuna
- Zapoznanie uczniów z zasadami tworzenia stowarzyszenia oraz praktyczne zastosowanie poznanej teorii
- Kształtowanie umiejętności posługiwania się aktami prawnymi oraz wypełniania dokumentacji
- Przygotowanie do korzystania z nowych technologii informacji

Wychowawczy

- Uwrażliwienie uczniów na potrzeby innych ludzi
- Wyrabianie umiejętności dzielenia się swoją wiedzą z innymi
- Kształtowanie poczucia odpowiedzialności
- Nauczenie dobrej organizacji pracy, wyrabianie systematyczności, pracowitości i wytrwałości
- Rozwijanie umiejętności prowadzenia dyskusji, precyzyjnego formułowania problemów i argumentowania

Przebieg tematyczny projektu

Zbieramy członków stowarzyszenia

Należy pamiętać, że stowarzyszenie zarejestrowane musi liczyć co najmniej 15 osób, a niezarejestrowane 3 osoby. W skład komitetu założycielskiego stowarzyszenia zarejestrowanego wchodzi osoby pełnoletnie mające pełną zdolność do czynności prawnych. Idealnie byłoby gdyby komitet założycielski stanowili chętni rodzice (na pewno wpłynęłoby to pozytywnie na ich kontakty ze szkołą) oraz nauczyciele (przyda się wsparcie kolegów). Oczywiście w skład komitetu mogą również wchodzić pełnoletni uczniowie. Natomiast samorządność powinniśmy pozostawić uczniom i to uczniowie powinni stanowić zarząd stowarzyszenia.

Wyjaśniamy pojęcie stowarzyszenie

Stowarzyszenie to dobrowolne, samorządne, trwałe zrzeszenie o celach nie zarobkowych. Cele stowarzyszenia mają służyć szeroko pojmowanym celom społecznym (kulturalnym, oświatowym, itd.). Jeśli stowarzyszenie będzie prowadziło działalność gospodarczą lub pozyska środki z innych źródeł, to należy pamiętać, że dochód ten może być przeznaczony tylko na realizację jego celów statutowych. Wygenerowany zysk nie może zostać podzielony pomiędzy jego członków.

Stowarzyszenie niezarejestrowane nie ma osobowości prawnej. Aby rozpocząć jego działalność należy poinformować pisemnie właściwego ze względu na siedzibę stowarzyszenia starostę. Stowarzyszenie to nie może łączyć się w związki, powoływać nowych oddziałów ani przyjmować jako swoich członków osób prawnych. Mankamentem jest to że stowarzyszenie niezarejestrowane może utrzymywać się tylko ze składek członkowskich, które ze względu na to, że członkami są w większości osoby niepracujące będą raczej symboliczne.

Stowarzyszenie zarejestrowane posiada osobowość prawną. Powinno być zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym. W przeciwieństwie do stowarzyszenia niezarejestrowanego może łączyć się w związki, powoływać oddziały oraz przyjmować osoby prawne jako swoich członków. Stowarzyszenie zarejestrowane może również prowadzić działalność gospodarczą, przyjmować darowizny, spadki, różnego rodzaju dotacje, a także, co ważne, korzystać z ofiarności publicznej. Jeśli dodatkowo przekształcimy stowarzyszenie w organizację pożytku publicznego możemy liczyć na wpływy pochodzące z odpisu 1% podatku.

Analizujemy akty prawne

Podstawowym aktem prawnym regulującym działalność stowarzyszeń jest ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. Nr 20, poz. 104 z późniejszymi zmianami).

Wybieramy nazwę i teren działania

Nazwa stowarzyszenia powinna odróżniać nasze stowarzyszenie od innych stowarzyszeń. Opisane stowarzyszenie nosi nazwę Młodzi Młodszym. Tere-
nem działania w zależności od naszych planów mo-
że być miasto, gmina, powiat. Natomiast siedzibą
np. szkoła.

Określamy cele stowarzyszenia

Każde stowarzyszenie powinno mieć jasno określo-
ne cele opisujące jego działalność. Stowarzyszenie
Młodzi Młodszym jest stowarzyszeniem, które gro-
madzi młodych, utalentowanych uczniów o szero-
kich zainteresowaniach oraz chętnych do poszerza-
nia swojej wiedzy i dzielenia się nią z młodszymi
kolegami. Jako przykładowe cele wybraliśmy:

- Rozwijanie uczestnictwa młodszych kolegów w kulturze poprzez organizowanie koncertów, festiwalu, wystaw, odczytów, warsztatów, konferencji
- Prowadzenie zajęć pozaszkolnych (rozwijanie zainteresowań młodszych uczniów)
- Organizowanie konkursów (wyłonienie zdolnych uczniów)
- Prezentowanie naszych prac i organizowanie wystaw (rozwijanie naszych zainteresowań)
- Organizowanie debat, spotkań z ciekawymi ludźmi
- Propagowanie wśród dzieci idei sportu i rekreacji, zdrowego wypoczynku i nowego stylu życia poprzez aktywny kontakt z naturą
- Działalność na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci ze środowisk marginalizowanych ze szczególnym uwzględnieniem środowisk wiejskich
- Działalność na rzecz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze środowisk marginalizowanych ze szczególnym uwzględnieniem środowisk wiejskich

Prawa i obowiązki członków stowarzyszenia

A oto kilka przykładów praw i obowiązków członka stowarzyszenia Młodzi Młodszym

- Aktywnie uczestniczyć w pracy stowarzyszenia
- Organizować warsztaty i zajęcia dla uczniów
- Pomagać młodszym
- Świecić przykładem i dzielić się swoimi zainteresowaniami
- Brać udział w zebraniach stowarzyszenia
- Dbać o dobre imię stowarzyszenia

Wybieramy władze stowarzyszenia

Władze stowarzyszenia stanowi zarząd na którego czele stoi przewodniczącego. Można również powo-
łać zastępcę przewodniczącego oraz sekretarza.

Tworzymy statut stowarzyszenia

Statut stowarzyszenia powinien zawierać

- Nazwę
- Teren działania i siedzibę
- Cele i sposoby ich realizacji
- Prawa i obowiązki członków
- Władze stowarzyszenia, sposób ich wyboru i kompetencje
- Sposób reprezentowania, zaciągania zobowiązań majątkowych, warunki ważności uchwał
- Sposób uzyskiwania środków finansowych i płacenia składek członkowskich
- Zasady wprowadzania zmian w statucie
- Sposób rozwiązania się stowarzyszenia

Rejestrujemy stowarzyszenie w sądzie

Do wniosku o rejestrację należy załączyć:

- Statut stowarzyszenia
- Protokół z zebrania założycielskiego
- Lista członków założycieli
- Podjęte na zebraniu uchwały

Pozyskujemy i wydajemy środki finansowe

Jeśli zarejestrujemy stowarzyszenie, to możemy li-
czyć na środki finansowe pochodzące z następują-
cych źródeł:

- Składki członkowskie
- Darowizny od firm i instytucji

- Środki z funduszy UE i innych funduszy pomocowych
- Środki z budżetu gminy bądź starostwa w ramach programu współpracy z organizacjami pozarządowymi

Podsumowanie projektu

Budowanie wzajemnych relacji pomiędzy członkami jakiegokolwiek systemu (szkoła, rodzina) najlepiej zacząć od zbierania informacji o ich oczekiwaniach, pragnieniach i reakcjach. Szkoła nie zawsze daje nam możliwość na indywidualne podejście do ucznia zdolnego i zgłębienie jego wiedzy w wybranej przez ucznia dziedzinie. Natomiast realizacja celów stowarzyszenia Młodzi Młodszym umożliwi nam taką współpracę.

Jak wiemy jedną z dróg w dążeniu do zgłębienia wiedzy jest uczenie się poprzez nauczanie innych. Działalność w stowarzyszeniu daje nam taką możliwość. Uczniowie w procesie uczenia się wpadają w tak zwana *spiralę uczenia się*. Spirala ta jest procesem składającym się z siedmiu kroków:

- uczeń zaczyna zbieranie informacji na podstawie przekazu słownego lub pokazu,
- wybiera kluczowe najbardziej celowe informacje,
- porównuje z wiedzą dotychczasową na ten temat,
- tworzy plan działania i wykonania określonego zadania,
- programuje w myśli i układa kolejności wykonywanych zadań,
- wykonuje zadanie mniej lub bardziej zgodnie z zamierzeniami,
- analizuje wykonanie zadania z zamierzonym celem, koryguje popełnione błędy, wprowadza poprawki i przystępuje do kolejnego cyklu.

Poprzez prace w stowarzyszeniu możemy głębiej wpływać na możliwości poznawcze ucznia, nauczyć go poszukiwać, działać, skutecznie komunikować się i współpracować w grupie i w ten sposób przyspieszać proces nauczania. Natomiast realizacja celów statutowych da uczniowi zdolnemu szansę na

niekonwencjonalne podejście do nauki. A oczywiście im mniej przebytych spirali na drodze do określonego celu nauczania, tym lepszy uczeń, nauczyciel i kontakty między nimi. Ponadto ciągle doskonalenie własnej pracy pozwala na budowanie silnego związku pomiędzy nauczycielami a uczniami w systemie uczenia się.

Korzyścią z pracy w stowarzyszeniu o tak określonych celach jest również to, że ta forma pracy jest zgodna z teorią TQM (*Total Quality Management*), czyli ciągłym procesem podnoszącym jakość pracy. Teoria ta zwana też cyklem lub schematem Deminga (plan - wykonanie - badanie - działanie) polega na zbieraniu informacji i ciągłym doskonaleniu. Na bazie tej teorii powstała filozofia jakości totalnej, której założeniami są: dążenie do własnego doskonalenia każdego dnia oraz pomaganie innym w doskonaleniu, abyśmy mogli zrealizować maksimum swoich własnych dążeń. Praca w stowarzyszeniu sprawia, że uczeń postrzega nauczycieli jako pomocników, trenerów, doradców w całym procesie nauczania. Natomiast rodzice, dyrektorzy i członkowie całych społeczności występują jako partnerzy.

Kolejnym pożytkiem z przedstawionej formy pracy jest to, że mamy tu tylko i wyłącznie do czynienia z ocenianiem kształtującym (*Formative assessment*), które polega na aktywnej współpracy ucznia i nauczyciela. Poprzez ocenianie postępów i poziomu zrozumienia zdobywanej przez uczniów wiedzy mamy możliwość dostosowania nauczania w szkole do rozpoznanych, w czasie prac stowarzyszenia, potrzeb ucznia zdolnego. Uczeń staje się tutaj rzeczywistym i aktywnym uczestnikiem procesu dydaktycznego uznając w nauczycielu swojego przewodnika. Członek stowarzyszenia uczy się dla siebie samego i bierze odpowiedzialność za to, co robi. Poprzez bardzo indywidualne podejście uczeń zdolny ma zawsze świadomość w jakim miejscu swojej drogi uczenia znajduje się i co ma robić dalej.

WE MNIE JEST PŁOMIEŃ KTÓRY MYŚLI...

Scenariusz spotkania literackiego poświęconego Zbigniewowi Herbertowi

Narrator

28. lipca 1998 roku zmarł Zbigniew Herbert – poeta, prozaik, dramaturg i scenarzysta o którym prof. Andrzej Lam powiedział: *odszedł człowiek, który pozostanie wzorcem dla obecnych i przyszłych pokoleń Polaków.*

Kim był Zbigniew Herbert? Jednym z największych poetów współczesnych, któremu nie dane było otrzymać Nagrody Nobla, choć wielokrotnie do niej pretendował.

Urodził się 29. października 1924 roku we Lwowie. Należał więc do tego samego pokolenia co Krzysztof Kamil Baczyński czy Tadeusz Gajcy. I tak samo jak oni trafił do konspiracji. Ale zanim tam trafił uczył się najpierw na tajnych kompletach gimnazjalnych, a potem studiował potajemnie polonistykę na Uniwersytecie Jana Kazimierza. Stąd jego droga wiodła do lasu, czyli do czynnej walki w szeregach Armii Krajowej. W 1944 roku znalazł się w Krakowie, a po wojnie – przez Sopot – dotarł do Warszawy. Ukończył studia prawnicze i ekonomiczne, ale zakres jego zainteresowań wykraczał daleko poza te dziedziny. Pociągała go filozofia, zjawiały się w jego życiu sztuki piękne, czego wyrazem były studia na Wydziale Plastyki w krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych. Jako poeta debiutował na łamach prasy w 1950 roku, a jego debiut książkowy – tomik wierszy *Struna światła*, ukazał się w 1956 roku.

Uczeń I

W tym tomie znalazł się również programowy wiersz *Napis*, który dał później tytuł czwartemu zbiorowi wierszy Herberta:

(...) pijmy wiatr
i patrzmy jak zachodzą nam oczy
woń więdnienia jest najpiękniejsza
a kształt ruin znieczuła
we mnie jest płomień który myśli
i wiatr na pożar i na żagle
ręce mam niecierpliwe
mogę
głowę przyjaciela
ulepić z powietrza
powtarzam wiersz który chciałbym
przetłumaczyć na sanskryt
lub piramidę:

gdy wyschnie źródło gwiazd
 będziemy świecić nocom
 gdy skamienieje wiatr
 będziemy wzruszać powietrze

Narrator

Kim był Z. Herbert poza tym? Jak sam określił to w wierszu „człowiekiem wyprostowanym”, to znaczy godnym społeczeństwa. Nie ugiął się pod presją cenzury, kiedy w stalinowskim okresie ubezwłasnowolnienia artystów i w czasach późniejszych, dyktowano literatom, co i w jaki sposób mają pisać. Herbert nie pisał utworów na zamówienie. Tę niewzruszoną postawę zaprezentował w zakończeniu do światowej sławy cyklu poetyckiego *Pan Cogito*. Dochował wierności zasadom nawet wtedy, gdy został wyklęty przez przekupnych krytyków i skazany na publiczne milczenie przez cenzurę.

Pan Cogito to jeden z najbardziej znanych wierszy-testamentów. Występuje w nim stworzona przez Herberta postać Europejczyka, inteligenta, spadkobiercy kultury antycznej i dawnych ideałów. Jego imię – Pan Cogito – nawiązuje do łacińskiego słowa „cogito” – myślę.

Uczeń II

Od adresata tego wiersza wymaga się bohaterstwa i odwagi, wierności i honoru. Przesłanie *Pana Cogito* jest wyrazem bezkompromisowej postawy moralnej, „postawy wyprostowanej”. Trzeba dążyć do doskonałości moralnej, stawiać sobie ambitne cele, choć nie można się spodziewać za to żadnej nagrody. Najbardziej znane fragmenty wiersza to:

Idź dokąd poszli tamci do ciemnego kresu
 po złote runo nicości twoją ostatnią nagrodę
 idź wyprostowany wśród tych co na kolanach
 wśród odwróconych plecami i obalonych w proch
 ocalałeś nie po to aby żyć
 masz mało czasu trzeba dać świadectwo
 bądź odważny gdy rozum zawodzi bądź odważny
 w ostatecznym rachunku jedynie to się liczy (...)
 idź bo tylko tak będziesz przyjęty do grona zimnych

czaszek do grona twoich przodków: Gilgamesza
 Hektora Rolanda
 obrońców królestwa bez kresu i miasta popiołów
 Bądź wierny Idź.

Uczeń III

Jeden z wierszy Herberta pt. *Guziki* poświęcony jest pamięci ofiar zbrodni katyńskiej. Dedykowany został pamięci kapitana Edwarda Herberta, stryja poety, zamordowanego w Katyniu.

Tylko guziki nieugięte
 przetrwały śmierć świadkowie zbrodni
 z głębin wychodzą na powierzchnię
 jedyny pomnik na ich grobie
 są aby świadczyć Bóg policzy
 i ulituje się nad nimi
 lecz jak zmartwychwstać mają ciałem
 kiedy są lepką cząstką ziemi (...)

Narrator

Zbigniew Herbert dużo podróżował po świecie. Przez wiele lat mieszkał i pracował poza granicami Polski. Powrócił w 1981 roku – w okresie największych nadziei związanych z powstaniem „Solidarności”. Po wprowadzeniu stanu wojennego w Polsce poeta wspierał opozycję. Jego twórczość w dużej mierze przybliżył ówczesnym odbiorcom Przemysław Gintrowski, który komponował muzykę do wierszy poety i wykonywał je osobiście.

Uczeń I

Posłuchajcie fragmentu utworu (lub nagrania) *Raport z oblężonego miasta*:

Zbyt stary żeby nosić broń i walczyć jak inni-
 wyznaczono mi z łaski poślednią rolę kronikarza
 zapisuję – nie wiadomo dla kogo – dzieje oblężenia
 mam być dokładny lecz nie wiem kiedy zaczął się
 najazd
 przed dwustu laty w grudniu wrześnie może wczoraj
 o świecie
 wszyscy chorują tutaj na zanik poczucia czasu

pozostało nam tylko miejsce przywiązania do miejsc
 jeszcze dzierzmy ruiny świątyń widma ogrodów i domów
 jeśli stracimy ruiny nie pozostanie nic
 piszę tak jak potrafię w rytmie nieskończonych tygodni
 poniedziałek: magazyny puste jednostką obiegową
 stał się szczur
 wtorek; burmistrz zamordowany przez niewiadomych sprawców
 środa: rozmowy o zawieszeniu broni nieprzyjacieli
 internował posłów
 nie znamy ich miejsca pobytu to znaczy miejsca kaźni
 czwartek: po burzliwym zebraniu odrzucono większość głosów
 wniosek kupców korzennych o bezwzględnej kapitulacji
 piątek: początek dżumy sobota: popełnił samobójstwo
 N.N. niezłomny obrońca niedziela: nie ma wody oddarliśmy
 Szturm przy bramie wschodniej zwanej Bramą Przy mierza (...)

Uczeń II

Podmiotem lirycznym w utworach Herberta jest zazwyczaj sam poeta, czyli intelektualista dźwigający doświadczenia okrutnych systemów totalitarnych i świadomy zła wpisanego w świat. Utworem silnie związanym z realiami historycznymi - totalitaryzmem w powojennej Polsce, wpływem komunizmu na sztukę i kulturę – jest wiersz *Potęga smaku*.

To wcale nie wymagało wielkiego charakteru
 nasza odmowa niezgoda i upór
 mieliśmy odrobinę koniecznej odwagi
 lecz w gruncie rzeczy była to sprawa smaku
 Tak smaku
 w którym są włókna duszy i chrząstki sumienia
 Kto wie gdyby nas lepiej i piękniej kuszono
 Słano kobiety różowe płaskie jak opłatek

Lub fantastyczne twory z obrazów Hieronima Boscha
 Lecz piekło w tym czasie było jakie
 Mokry dół zaułek morderców bark
 Nazwany pałacem sprawiedliwości samogony Mefisto w leninowskiej kurtce
 Posłał w teren wnuczęta Aurory
 Chłopców o twarzach ziemniaczanych
 Bardzo brzydkie dziewczyny o czerwonych rękach
 (...)

Uczeń III

Poeta chętnie odwoływał się do wartości antycznych, do Biblii, do nauki wielkich moralistów, czyli do idei, które nigdy nie zniszczą, bo są ponadczasowe. Posłuchajcie wiersza *Nike która się waha*.
 Najpiękniejsza jest Nike w momencie
 kiedy się waha
 prawa ręka piękna jak rozkaz
 opiera się o powietrze
 ale skrzydła drżą
 widzi bowiem samotnego młodzieńca
 idzie długą koleiną
 wojennego wozu
 szarą drogą w szarym krajobrazie
 skał i rzadkich krzewów jałowca
 ów młodzieniec niedługo zginie
 właśnie szala z jego losem
 gwałtownie opada
 ku ziemi (...)

Narrator

Przyjaźnił się z ludźmi, którzy – podobnie jak on – mieli postawę wyprostowaną, wolną od służalczych gestów i lizusostwa wobec ówczesnej władzy. Mimo wielu zabiegów władz, Herbert nie sprzedał swojego pióra, bo dusza artysty jest nie na sprzedaż. Do końca życia nie przyjął żadnych gratyfikacji, żadnych odznaczeń od tych, którzy przez całe powojenne dziesięciolecie go prześladowali.
 Ostatnie lata życia upłynęły mu na zmaganiu się z chorobą ciężką astmą. Zmarł 28. lipca 1998 roku.
 Na warszawskim cmentarzu powązkowskim 31. lip-

ca 1998 roku grób wielkiego poety utonął w wieńcach i kwiatach. Kwiaty zwiędną, ale mijający czas nie jest w stanie zatrzeć pamięci o Zbigniewie Herbertie – wybitnym poecie i wspaniałym człowieku.

Uczeń I

Z ostatniego tomiku poety pt. *Epilog burzy* – który ukazał się na kilka miesięcy przed jego śmiercią – pochodzi wiersz *Koniec*:

Teraz to nie będzie mnie na żadnym
zdjęciu zbiorowym
dumny dowód mojej śmierci
we wszystkich literackich tygodnikach świata
Kiedy ktoś
powie patrzcie widzicie – to Zbyszek – wskazując
palcem
na mężczyznę który szamocze się z walizką – ale to
nie
ja to ktoś inny nawet nie jest z tej branży
nie ma i nie ma zupełnie pustka (...)
tak po tyrańsku nie ma jakbym okazał się wrogiem
rewolucji a przedtem stał bezpiecznie w słońcu
wodza

Narrator

W związku z przypadającą w tym roku 10. rocznicą śmierci poety Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uchwalił rok 2008 Rokiem Zbigniewa Herberta.

Bibliografia:

1. Grzegorzewski Tadeusz: *Polscy poeci współcześni: Zbigniew Herbert*. Bydgoszcz 1983
2. Helman Włodzimierz: *Dusza artysty nie jest na sprzedaż*. „Płomyk” 1998 nr 10 s. 10-11
3. Łukaszewicz Jacek: *Poezja Zbigniewa Herberta*. Warszawa 1995
4. Nosowska Dorota: *Zbigniew Herbert – niezłomny klasyk*. „Victor Gimnazjalista” 2007 nr 8 s. 42-43

Scenariusz montażu można wzbogacić nagraniami prezentującymi sylwetkę poety oraz recytacjami jego wierszy. Kasety z tymi nagraniami są dostępne w dziale zbiorów specjalnych Publicznej Biblioteki Pedagogicznej w Pile:

- Herbert Zbigniew: *Barbarzyńca w ogrodzie*: insceniz. telewiz. Rec. Zbigniew Zapasiewicz. [Nagr. własne], 2000 : prod. Telewizja Polska S.A.. – 1 kas.wiz.(25 min):VHS. Zawiera: Przesłanie; O dwu nogach Pana Cogito; Do Apollina; Apollo i Mersjasz; Cernunos; Do Marka Aurelego; Kaligula; Przemiany Liwiusza; Obłok; Nad Ferrarą
- *Potęga smaku* [Film] : Zbigniew Herbert. [Cz. 1-2]. Scen. Adam Pawłowicz ; teksty poradnika Danuta Opacka-Walasek. Warszawa : Telewizja Polska : Ministerstwo Edukacji Narodowej, 1997. 2 kas. wiz. [VHS] (100 min) + poradnik

Scenariusz lekcji języka polskiego w klasie V szkoły podstawowej (ścieżka ekologiczna)

Temat: Jak ratować świat przed odpadami.

Hasło programowe: Problem odpadów.

Cele ogólne:

- zapoznanie z rodzajami odpadów,
- uświadomienie dzieciom konieczności segregacji śmieci,
- nauczanie segregacji odpadów.

Cele operacyjne:

Po zajęciach uczeń:

- zna rodzaje odpadów,
- potrafi segregować odpady,
- zna potrzebę i sens segregacji,
- wie, które odpady można wykorzystać powtórnie,
- potrafi dzielić się refleksją i własnymi spostrzeżeniami,
- potrafi twórczo pracować w grupie i indywidualnie.

Postawy:

Uczeń:

- prezentuje postawę proekologiczną,
- jest gotowy do aktywnego działania na rzecz ochrony środowiska,
- wyraża własną opinię na temat ratowania świata przed odpadami.

Czas: 45 minut.

Formy pracy:

- indywidualna,
- grupowa.

Metody:

- pogadanka,
- rozmowa kierowana,
- ćwiczenia.

Pomoce:

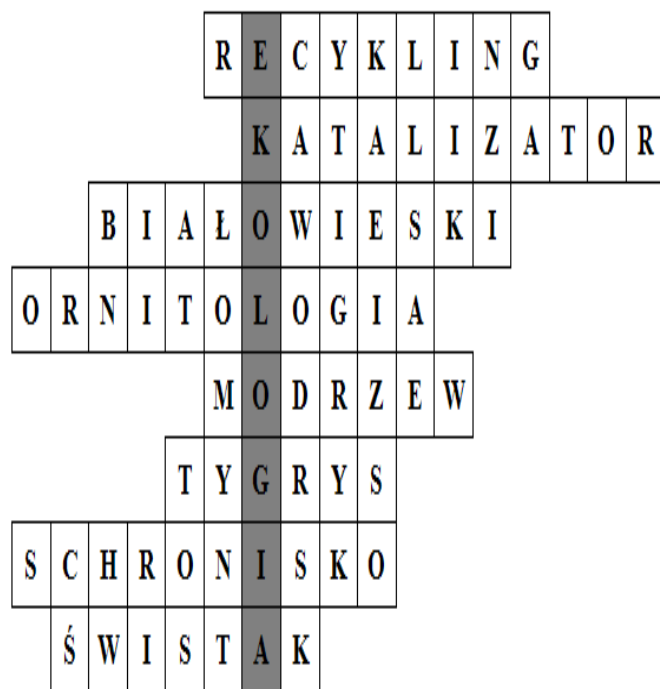
- arkusz papieru z krzyżówką,
- kartki z pytaniami do krzyżówki dla każdego ucznia,
- kartka z wyjaśnieniem hasła „ekologia”,
- kartki z wiadomościami dotyczącymi odpadów,

- arkusz papieru pt. *Jak walczyć ze śmieciami*,
- pięć arkuszy papieru z napisami: *papier, szkło, plastik, metal, odpadki organiczne*,
- rozsypanka wyrazowa dla pięciu grup,
- arkusz papieru z napisanym zdaniem powstałym z rozsypanki: *Przyroda może istnieć bez człowieka, człowiek nie może żyć bez przyrody*.
- kartki z poleceniem zapisania znaczenia podanych wyrazów,
- kartki z rymowankami do uzupełnienia,
- kartki z poleceniem zadania domowego,
- wystawka encyklopedii ogólnych i specjalnych, słowników językowych i rzeczowych, które zawierają hasła z dziedziny ekologii,
- flamaster.

Przebieg lekcji:

I. Wspólne rozwiązywanie krzyżówki (każdy uczeń otrzymuje pytania do krzyżówki). Chętni uczniowie podchodzą do arkusza papieru, na którym jest narysowana krzyżówka i flamastrem wpisują odpowiedzi. Głośne odczytanie hasła EKOLOGIA.

KRZYŻÓWKA EKOLOGICZNA

Pytania do krzyżówki:

1. Jak nazywa się powtórne wykorzystanie zużytych produktów i opakowań?
2. W co wyposażony jest samochód, aby chronić środowisko przed zanieczyszczaniem.
3. Najstarszy polski park narodowy.
4. Nauka o ptakach.
5. Długowieczne drzewo iglaste z igłami opadającymi na ziemię.
6. Rzeka w Turcji i Iraku lub żółto-rdzawy w czarne pręgi drapieżnik z rodziny kotów.
7. Miejsce pobytu bezdomnych zwierząt, przeważnie psów i kotów.
8. Największy śpiewak świata, wydaje krzyk, który jest podobny do gwizdu, można go spotkać w Tatrach.

II. Wyjaśnienie pojęcia *ekologia*.

Co to jest ekologia? Gdzie możecie znaleźć odpowiedź na to pytanie?

W encyklopediach i słownikach.

Nauczyciel prezentuje różne encyklopedie i słowniki, które znajdują się w bibliotece szkolnej i w których można znaleźć wyjaśnienie różnych terminów związanych z ekologią.

W celu usprawnienia uczniowie otrzymują wyjaśnienie hasła *ekologia* na kartkach:

EKOLOGIA – nauka o zachowaniu wartości naturalnych środowiska: wody, powietrza, zieleni, zwierząt itp.

EKOLOGIA – dziedzina biologii badająca stosunki między organizmami i ich zespołami a ich żywym i martwym środowiskiem.

Nazwa EKO z języka greckiego *oikos* – dom, mieszkanie, gospodarstwo.

EKOLOGIA jest nauką zajmującą się stanem naszego „domu”, jakim jest Ziemia.

III. Zapisanie tematu lekcji: *Jak ratować świat przed odpadami*.

IV. Krótka pogadanka na temat:

- Co to są odpady (śmieci)?
- Skąd się biorą?
- Co się dzieje z odpadami, które wrzucamy do kosza?
- Skórka z pomarańczy lub banana rozkłada się dwa lata.
- Grubsze butelki plastikowe w ogóle się nie rozkładają.

V. Indywidualne prezentowanie przez uczniów wiadomości dotyczących odpadów (prezentację przedstawia 13 wskazanych uczniów):

- Przeciętna ilość odpadów domowych na jedną osobę w Polsce to 245 kg.
- Jedno wydanie popularnej gazety wielkonakładowej pochłania 4000 drzew.
- Z powodu plastikowych odpadów trafiających do mórz i oceanów rocznie na świecie ginie około 2 mln ptaków i ssaków wodnych.
- Rozkład plastikowej butelki wyrzuconej na śmietnik może trwać do 500 lat, jeśli w ogóle kiedyś zniknie, gdyż zawsze zostają drobne kawałki, które nie ulegają rozkładowi.
- Papierosy z filtrem w sprzyjających warunkach potrzebują czasem nawet do dwóch lat na zniszczenie go albo, dokładniej, na zredukowanie do minimalnych rozmiarów.
- Guma do żucia nie ulega całkowitemu rozkładowi, mimo to proces ten trwa około 5 lat.
- Bibuła, lignina w ciepłym, wilgotnym środowisku ulega rozkładowi w ciągu około 3 miesięcy. W suchym środowisku proces ten może trwać znacznie dłużej. Zależy on od rodzaju papieru.
- Rozkład papierowych chusteczek może trwać całe miesiące. Z kolei gazety – nawet przez dziesięciolecia. Gazety, znalezione niedawno na wysypisku śmieci w Arizonie (USA), wydano przed 40 laty, a wyglądały jak prosto z drukarni.
- Wyroby metalowe zasadniczo nie podlegają biodegradacji. Rocznie wyrzucamy tysiące ton puszek po napojach. Prawie połowę puszek po napojach można ponownie wykorzystać.
- Szkło nie ulega rozkładowi. Archeolodzy znajdują wyroby nawet z 2000 r. p.n.e. Szklana butelka może zostać w ziemi na zawsze – chyba, że zostanie przerobiona na nową.

VI. Pokazanie uczniom listy propozycji, jak można walczyć ze śmieciami.

Polecenie: Przyjrzyj się liście propozycji, jak można walczyć ze śmieciami. Przepisz je we właściwej (Twoim zdaniem) kolejności. To znaczy, na początku napisz te, które uważasz za najważniejsze, najlepsze. Skreśl niepotrzebne i niewłaściwe.

- Kupować produkty w opakowaniach zwrotnych.
- Owoce i warzywa kupować w foliowych torebkach.
- Najlepiej kupować te owoce i warzywa, które są luzem.
- Segregować opakowania, szczególnie oddzielać plastikowe.
- Wywozić śmieci do lasu, albo nad jezioro.
- Wywozić śmieci do odpowiednich pojemników.
- Unikać produktów w wielokrotnych opakowaniach.
- Segregować oddzielnie: papier, szkło, makulaturę, metal.
- Zakupy przynosić w koszyku lub w torbie z materiału.
- Wszystko ze sklepu przynosić w torbach plastikowych.

VII. Uczniowie otrzymują 5 arkuszy papieru (każda grupa jeden arkusz) z napisami: *papier, szkło, plastik, metal, odpadki organiczne*. Wypisują nazwy odpadów, które w ciągu tygodnia wrzuca się do kosza na śmieci. Głośno odczytują.

VIII. Zadanie pytania: Które z tych odpadów nadają się do powtórnego wykorzystania? (papier, szkło, plastik). Przypomnienie, że powtórne

wykorzystanie surowca to – *recykling* (odwołanie do krzyżówki).

- IX. Co można zrobić z odpadami niezdatnymi do recyklingu? (spalić, kompostować)
- X. Dlaczego segregowanie śmieci jest nadal trudne? (brak odpowiednich miejsc na składowanie, niska świadomość ludzi o znaczeniu segregowania)
- XI. Grupowe układanie zdań z rozsypanki wyrazowej: PRZYRODA MOŻE ISTNIEĆ BEZ CZŁOWIEKA, CZŁOWIEK NIE MOŻE ŻYĆ BEZ PRZYRODY. Każda grupa otrzymuje w kopercie rozsypankę.
- XII. Zawieszenie arkusza papieru z poprawnie ułożonym zdaniem (grupy sprawdzają, czy prawidłowo ułożyły zdanie). Przepisanie zdania do zeszytów.
- XIII. Indywidualne zapisywanie przez uczniów znaczenia wyrazów: *śmietnik*, *śmietnisko*, *śmiecić* tak, by w każdej definicji znalazł się wyraz *śmieci*, np. śmietniczka – pojemnik na śmieci.
- XIV. Sprawdzenie poprawności wykonania zadania.
- XV. Indywidualne uzupełnianie rymowanek:

*Cieszą się dorośli
i śmieją się dzieci,
jak wszędzie jest
i nie ma*

*Zebranie papierów
i złomu
to
wokół domu*

XVI. Podsumowanie lekcji:

- W jaki sposób możemy przyczynić się do ratowania świata przed odpadami? (segregacja śmieci).
- Co się dzieje z odpadami, które są posegregowane? (są powtórnie wykorzystane).
- Jak nazywa się powtórne wykorzystanie zużytych produktów i opakowań? (recykling).

XVII. Zadanie pracy domowej:

Wykonam plakat pt. *Recykling – to się nam opłaca*. (Uczniowie otrzymują polecenie na kartkach).

Przygotowanie ucznia Marcina Kubisia do startu w canicross-ie

Po zapoznaniu się z regulaminem konkursu pt. „Interesujące formy pracy z uczniem zdolnym”, a w szczególności z jego celami, doszedłem do wniosku, że moja przygoda z Marcinem może być tego dobrym przykładem pracy z uczniem zdolnym. Jestem nauczycielem wychowania fizycznego w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. Mikołaja Kopernika w Wyrzysku. Uprawiam sport rekreacyjnie i staram się ten nawyk wpajać również młodym ludziom. Na jednej z moich cotygodniowych, sobotnich wypraw biegowych do lasu spotkałem chłopaka, biegnącego z psem przypiętym do pasa. Po wymienieniu kilku zdań doszliśmy do tego, iż jest to uczeń mojej szkoły, nazywa się Marcin Kubiś i właśnie rozpoczął naukę w klasie Technikum Informatycznego. Posiadając zawodowe doświadczenie z biegami długimi, rozpocząłem wywiad na temat trenowanej przez ucznia konkurencji z udziałem psa, obciążeniach treningowych i formie treningu. Dowiedziałem się, iż ta dyscyplina nazywa się canicross i jest to bieg przełajowy pana z psem na długich dystansach. Jak już wcześniej wspomniałem moją pasją jest sport i praca z uczniami szczególnie zdolnymi może pozwolić mi na realizowanie ambicji trenerskich. Po kilku spotkaniach merytorycznych w szkole doszliśmy do wniosku, iż Marcin mógłby poprawić swoją wydolność poprzez systematyczny trening wytrzymałościowy, a tym samym uzyskiwać lepsze wyniki podczas startów w zawodach. Po rozpoznaniu możliwości Marcina pod względem czasu wolnego i bazy treningowej, jak również terminu najbliższych zawodów, zabrałem się do napisania wielotygodniowego planu treningowego. Plan ten zawierał aktualny stan zawodnika i przewidywał wzrost obciążeń wraz z systematycznym wzrostem formy. Kilkakrotnie w tygodniu spotykaliśmy się z Marcinem na treningach, aby kontrolować jego postęp. Według mnie trening człowieka do canicross-u,

powinien być podobnym do treningu wytrzymałościowego lekkoatletycznego. Elementami, z których korzystałem przy projektowaniu planu treningowego dla Marcina były:

- wytrzymałość szybkościowa,
- zabawy biegowe,
- tempo w odcinkach,
- siła biegowa,
- bieg ciągły,
- bieg przerywany

(dokładny scenariusz pracy Marcina podany jest w prezentacji multimedialnej). Kombinacja tych elementów połączona z bieżącą kontrolą, zaowocowała wyśmienitymi osiągnięciami Marcina w zawodach różnej rangi.

Do najistotniejszych osiągnięć mojego ucznia należą:

- Puchar Ligi Zaprzęgowej Polskiego Związku Sportu Psich Zaprzęgów 2006 (1 miejsce),
- V-ce mistrzostwo Polski Canicross 2007,
- 5 miejsce podczas Mistrzostw Europy ESDRA 2007,
- 3 miejsce w Pucharze Polski PZSPZ 2007,
- 2 miejsce w Pucharze Polski Sztafet Klubowych 2007.

Aktualnie Marcin przygotowuje się do nowego sezonu i nasza współpraca układa się bardzo dobrze. Jestem przekonany, iż w tegorocznym cyklu startów, po tak dobrze przepracowanym okresie zimowym, mój zawodnik odniesie równie znaczące sukcesy, jak w latach wcześniejszych, w tej jakże ciężkiej i wymagającej wielu wyrzeczeń dyscyplinie, jaką jest **CANICROSS**.

SCENARIUSZ ZAJĘĆ KOŁA BIOLOGICZNEGO

Temat zajęć: Czy wiesz co jesz?

Cel ogólny:

- poznanie zasad zdrowego odżywiania;
- odpowiedzialność za zdrowie własne i innych.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- zna zasady zdrowego odżywiania;
- wymienia składniki pokarmowe, które powinny znajdować się w codziennych posiłkach;
- tworzy posiłki z wykorzystaniem piramidy pokarmowej;
- oblicza wartości odżywcze posiłków;
- potrafi ze schematu odczytać zakres należnej masy ciała;
- wybiera sposób prezentacji własnych argumentów.

W czasie zajęć będą kształtowane umiejętności ponadprzedmiotowe:

- umiejętność efektywnego współdziałania w grupie;
- umiejętność rozwiązywania problemów w sposób twórczy;
- umiejętność planowania, organizowania i oceny własnego uczenia się.

Aktywności ucznia:

- pracuje z tekstem;
- wypełnia karty pracy;
- tworzy posiłek;
- tworzy „piramidę pokarmową”

Metody i techniki pracy:

- pogadanka

- pokaz
- burza mózgów
- analiza plansz, tabel
- ćwiczenia praktyczne

Formy pracy:

- indywidualna
- grupowa
- zbiorowa

Środki dydaktyczne:

Arkusze papieru, flamastry, karty pracy, wycinki z gazet, tablice kaloryczności, ulotki: 10 zasad zdrowego odżywiania, ewaluacja.

Kamera, telewizor komputer z projektorem, płyta : Nowa Era klasa2, miary krawieckie.

Przebieg zajęć

Wprowadzenie

Prowadzący informuje o celach lekcji.

Pogadanka

Czym jest pokarm dla człowieka?

Jakich 5 podstawowych substancji odżywczych zawierają pokarmy spożywane przez człowieka?

Jakie są preferencje żywieniowe młodzieży?

Pizza, frytki, chipsy...-bomba kaloryczna !

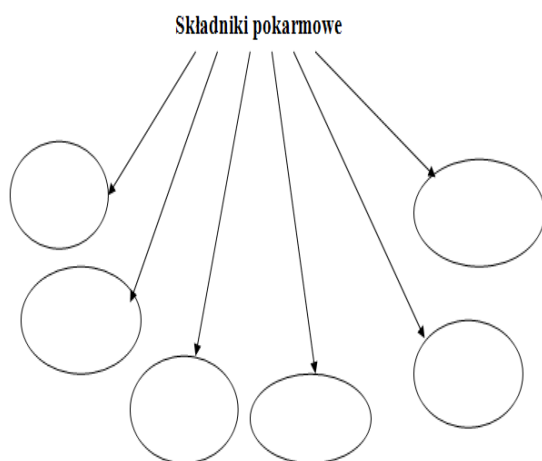
Zadanie nr 1

Napisz, jakie pokarmy zjadłeś wczoraj w ciągu dnia? Ile kalorii dostarczyłeś sobie zjadając te posiłki? (użyj tabeli kalorycznych)

-
-
-

- d.
e.
f.

Wymienione przez Ciebie produkty zawierają składniki pokarmowe, które są wykorzystywane przez organizm dla utrzymania życia- wypisz je.

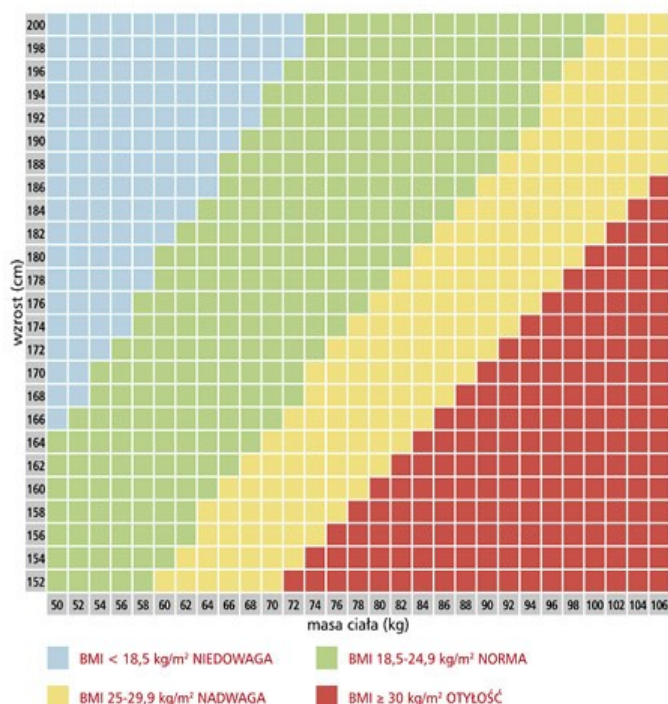

Pogadanka: Uczeń porównuje wartość kaloryczną pizzy i posiłku przez siebie zjedzonego (obiad)

Zadanie 2

Czy wasza waga jest prawidłowa?

Na podstawie planszy oceń masę ciała wymienionych osób.

Należną masę ciała można obliczyć według wzoru:

- dla kobiet - **(wzrost w cm – 100) – 10%**
- dla mężczyzn - **(wzrost w cm – 100) – 5%**

Często stosowany jest także tzw. wskaźnik masy ciała (Body Mass Index = BMI). Oblicza się go w następujący sposób:

$$\text{BMI} = \frac{\text{masa ciała (kg)}}{\text{wzrost (m}^2\text{)}}$$

Zakres wskaźnika BMI oznacza:

- od 18,5 do 24,9 – masa prawidłowa,
- od 25 do 29,9 – nadwaga
- powyżej 30 – otyłość.

Aby zorientować się, czy ważymy prawidłowo można też mierzyć obwód talii. Wykazano, że koreluje on z odpowiednimi zakresami BMI.

	BMI kg /m ²	Talia (cm)	
		Kobiety	Mężczyźni
norma	18,5 – 24,9	< 80	< 94
nadwaga	25 – 29,9	80 – 88	94 – 102
otyłość	> 30	> 88	> 102

I grupa

Imię	Wzrost (cm)	Masa ciała (kg)	Ocena masy ciała
Piotr	170	87	
Magda	160	60	

II grupa

Imię	Wzrost (cm)	Masa ciała (kg)	Ocena masy ciała
Agnieszka	171	45	
Maciek	167	65	

III grupa

Imię	Wzrost (cm)	Masa ciała (kg)	Ocena masy ciała
Paulina	158	87	
Marek	185	100	

Zadanie 3

- Z dostępnych Ci produktów wykonaj kanapki (8 sztuk).
- Podczas pracy zwróć uwagę na:
- Estetykę kanapki.
- Wartość kaloryczną (posiłkuj się dołączoną tabelą).
- Różnorodność składników.
- Oceń jej wartość jako „pierwszego śniadania”.
- Dokonaj prezentacji wybranej kanapki.

Na podstawie wykonanej piramidy pokarmowej uzupełnij poniższe zdania:

Najwięcej powinno się spożywać
 orazi codziennie wykonywać
 Najmniej spożywać
 Owoce i warzywa powinno się w miarę możliwości spożywać w stanie
 (odpowiedz uzasadnij, dlaczego?)

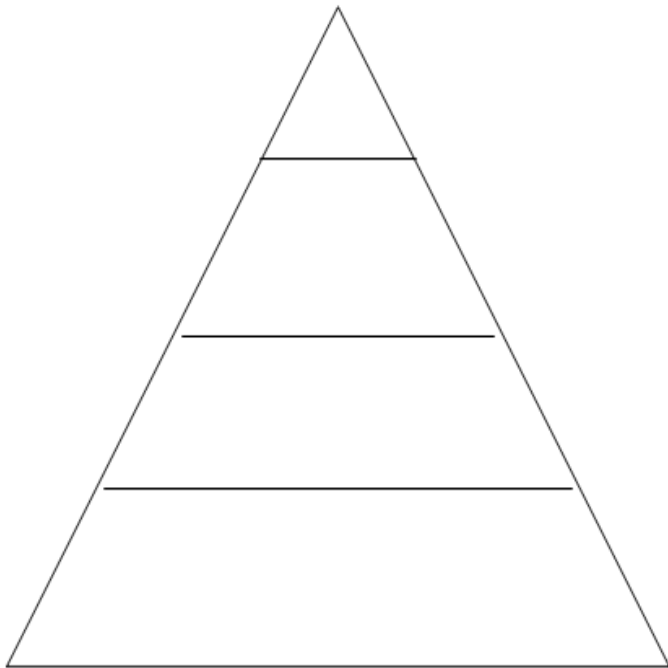
Zadanie 4

Prawidłowe żywienie

Wykonaj własną piramidę pokarmową.

Na arkusz papieru wlej w odpowiednie miejsca piramidy rysunki tych pokarmów, które powinieneś zjadać w dużych ilościach, mniejszych i najmniejszych.

Zwróć uwagę **na aktywność fizyczną!** (umieść ją w swojej piramidzie)

Podsumowanie

- Czy jeden rodzaj pokarmu , choćby najsmaczniejszy i najobfitszy , wystarczy człowiekowi?
- Co zapamiętałeś z dzisiejszych zajęć-co zmie- nisz w swoich nawykach żywieniowych?
- Podsumowanie: w oparciu o materiał zawarty na płycie.

Zadanie na następne zajęcia:

1. Zaproponuj ulubioną przez Ciebie potrawę z warzyw, tak przygotowaną , aby nie następowały straty witamin i soli mineralnych, którą chętnie polecisz innym.
2. Przygotuj informacje na temat chorób spowodowanych niewłaściwym odżywianiem np. bulimia, anoreksja, cukrzyca itp. (jakie jest Twoje zdanie o przyczynach tych chorób –przygotuj się do dyskusji)

Ewaluacja

Przy wychodzeniu z sali uczniowie zaznaczają na planszy: swój stopień zadowolenia z zajęć oraz ilość wiedzy i umiejętności, którą uzyskali.

BIBLIOTEKA PROPONUJE

Biblioteka Pedagogiczna w Pile proponuje interesujące czasopisma

CZASOPISMA O TEMATYCE HISTORYCZNEJ:

Kwartalnik historyczny „Karta”, wydawany przez Ośrodek Karta, niezależną organizację pozarządową zajmującą się dokumentowaniem i upowszechnianiem historii najnowszej Polski i Europy Wschodniej, niesieniem wiedzy o człowieku współczesnym oraz szerzeniem tolerancji i demokracji.

Tematy poruszane na łamach pisma to: Polska na przełomie XIX i XX wieku, a szczególnie okres komunikacji, wojna, deportacje Polaków, holokaust, Żydzi, Polacy i Ukraińcy, gułagi, stalinizm, początki i rozwój PRLu i inne. Czasopismo jest bogato ilustrowane fotografiami z omawianych tematów.

Strona czasopisma: www.karta.org.pl

„Biuletyn Instytutu Pamięci Narodowej”, wydawany przez IPN w Warszawie.

Miesięcznik popularnonaukowy poświęcony dziejom Polski lat 1939–1989, zwłaszcza odkłamanej historii PRL. Zamieszcza rozmowy z badaczami, świadkami wydarzeń, artykuły pracowników IPN, archiwalia (dokumenty i zdjęcia), wspomnienia.

Pismo informuje o organizowanych przez Instytut konferencjach, uroczystościach i wystawach, przedsięwzięciach badawczych i edukacyjnych, ważniejszych publikacjach.

Na płytach DVD prezentuje filmy, programy, piosenki, przywraca przemilczane wartości i osobowości.

INNE INTERESUJACE CZASOPISMA

„Biblioteka: szkolne centrum informacji”, to nowy dwumiesięcznik dla nauczycieli bibliotekarzy wszystkich typów szkół, wydawany przez Dr Josef Raabe Spółka Wydawnicza z o.o. Czasopismo porusza zagadnienia związane z funkcjonowaniem nowoczesnej biblioteki szkolnej. Informuje o współczesnych tendencjach w zarządzaniu biblioteką, zwracając uwagę m.in. na księgowość w bibliotece, promocję szkoły przez działania podejmowane przez bibliotekę szkolną, strategiczne planowanie rozwoju placówki. Zawiera propozycje metodyczne ułatwiające pracę z czytelnikiem dziecięcym, nauczanie poszukiwania informacji, prowadzenie zajęć rozwijających zainteresowania i zdolności uczniów. Omawia najnowsze trendy w opracowywaniu zbiorów. Przybliża zagadnienia prawne dotyczące działalności biblioteki. Udziela wskazówek dotyczących oprogramowania wspierającego pracę bibliotekarza. Ukazuje standardy bibliotek szkolnych w innych krajach. Zawiera informacje o nowościach na rynku wydawniczym, które powinny trafić do bibliotek szkolnych.

Strona internetowa: www.edupres.pl

„Edukacja Zdrowotna i Promocja Zdrowia w Szkole”, to zeszyty wydawane przez Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w Warszawie.

Zeszyty zawierają materiały edukacyjne dla nauczycieli, które mogą być pomocne przy realizacji ścieżki edukacyjnej – edukacja prozdrowotna oraz doświadczenia Szkół Promujących Zdrowie. Zeszyt 10-11 (2006r.) poświęcony jest „Koncepcji i zasadom tworzenia szkoły promującej zdrowie” oraz narzędziom do ewaluacji w szkole promującej zdrowie. Autorkami są znane autorytety w tej dziedzinie: Barbara Wojnarowska i Maria Sokołowska.

Tematem numeru 12 (2007 r.) jest klimat społeczny szkoły. Pismo zawiera też różne programy, metody, projekty i ciekawe scenariusze lekcji.

Strona internetowa: www.cmppp.edu.pl

„Rewalidacja” czasopismo dla nauczycieli i terapeutów to kolejne Zeszyty Problemowe Centrum Metodycznego Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej w Warszawie.

Ten półrocznik zawiera zagadnienia i diagnozy rozwoju uczniów, małych dzieci i dorosłych z niepełnosprawnością. W numerze 1(23) z 2008 r. opublikowano między innymi: artykuły na temat dorosłości osób z zespołem Downa, stwarzania warunków do podnoszenia godności życia dorosłego ucznia z autyzmem.

Strona internetowa: www.cmppp.edu.pl

„Psychologia w Szkole” to kwartalnik ten przeznaczony jest dla psychologów, nauczycieli, wychowawców i rodziców a dotyczy problemów związanych przede wszystkim z młodzieżą z gimnazjum. Zawarte są tu ważne informacje na tematy związane z zagadnieniami psychologii wychowawczej, pedagogiki, uzależnień i profilaktyki. Publikowane są ciekawe artykuły między innymi na temat stosowania kar, przemocy rówieśniczej – bullingu, przemocy seksualnej, bezradności, depresji czy buntu młodzieżowego. Czasopismo zawiera artykuły problemowe, zapisy rozmów i scenariusze lekcji, zwłaszcza lekcji wychowawczych.

Strona internetowa: www.charaktery.eu

„Meritum” mazowiecki kwartalnik edukacyjny wydawany przez Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli, redagowane przez zespół nauczycieli konsultantów we współpracy z pracownikami Ośrodka Edukacji Informatycznej i Zastosowań Komputerów oraz Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Warszawie.

Każde wydanie kwartalnika poświęcone jest innemu tematowi wiodącemu, prezentowanemu wieloaspektowo - od stanu badań w danej dziedzinie, poprzez dorobek nauczycieli i szkół po przykłady rozwiązań praktycznych.

Ostatni – 1 (8) numer z 2008 r. nosi tytuł „Świat (bez) wartości”. Zawiera między innymi artykuł „O antropologicznych podstawach etyki”, w tym etyki nauczycielskiej. W dziale *„Doświadczenia nauczycieli i szkół”* - artykuł o wychowawczej funkcji plastyki w pracy z uczniem niepełnosprawnym intelektualnie a w dziale *Samokształcenie* – bogate zestawienie bibliograficzne „Wychowanie do wartości, autorytety w wychowaniu”.

Strona internetowa: www.meritum.edu.pl

„Między Nami Polonistami” czasopismo dla nauczycieli języka polskiego szkół podstawowych i gimnazjów, niestety zawieszone wydawniczo. Zawiera ciekawe scenariusze lekcji, pomysły i podpowiedzi nauczycieli dotyczące rozwiązań problemów dydaktycznych, wychowawczych, językowych. Wydawca to Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe.

„Niebieska Linia” – dwumiesięcznik poświęcony problematyce przemocy, wydawany przez Instytut Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego. Zajmuje się zjawiskiem przemocy w rodzinie i w innych relacjach (szkoła, instytucje, grupy rówieśnicze) w perspektywie: psychologicznej, socjologicznej, prawnej, etycznej. Publikuje wyniki badań, opisy procedur diagnostyczno-interwencyjnych oraz opisy konkretnych działań (praca z klientem, działalność służb i organizacji). Zawiera aktualne przepisy prawne związane z przemocą w rodzinie.

Strona internetowa: www.pismo.niebieskalinia.pl

„Dziecko Krzywdzone. Teoria, badania, praktyka” – kwartalnik wydawany przez Fundację Dzieci Niczyje. Ma charakter interdyscyplinarny. Jego celem jest poszerzenie wiedzy psychologów, pedagogów, lekarzy, prawników, polityków społecznych i innych na temat różnych aspektów krzywdzenia dzieci. Publikowane są najnowsze i wcześniejsze koncepcje teoretyczne i praktyczne, informacje na temat innowacyjnych działań diagnostycznych, terapeutycznych i prewencyjnych. Celem pisma jest wymiana doświadczeń związanych z przeciwdziałaniem krzywdzeniu dziecka w Polsce jak i za granicą.

Strona internetowa: www.dzieckokrzywdzone.pl

„Praca Socjalna” dwumiesięcznik Instytutu Rozwoju Służb Społecznych, porusza problemy związane z funkcjonowaniem instytucji pomocy społecznej w ujęciu teoretycznym i praktycznym w kraju i za granicą. Prezentuje wyniki najnowszych badań o charakterze monograficznym, dobre praktyki, doniesienia z konferencji i seminariów, recenzje publikacji książkowych. W ostatnim numerze – 2 z 2008 r. znajdują się artykuły na temat przemocy w rodzinie, prawnokarnych aspektach ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, o seksualnym wykorzystywaniu dzieci, o interwencji w sytuacjach kryzysowych, przemocy wobec rodziców i sytuacji dziecka w rodzinach z problemem alkoholowym.

Strona internetowa: www.irss.and.pl

„Alkoholizm i Narkomania” kwartalnik Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego. Pismo adresowane jest do osób zajmujących się badaniami nad substancjami psychoaktywnymi, do praktyków, pracujących na tym polu i do wszystkich zainteresowanych problematyką alkoholizmu i narkomanii. Ma charakter interdyscyplinarny. Publikowane są tu prace z zakresu problemów związanych z alkoholem i innymi substancjami psychoaktywnymi w aspekcie badań podstawowych, klinicznych, epidemiologicznych i społecznych.

Strona internetowa: www.ipin.edu.pl

Biblioteki cyfrowe jako narzędzie edukacyjne.

Biblioteka cyfrowa to system informacyjno-biblioteczny udostępniający materiały biblioteczne w postaci cyfrowej, przy użyciu komputerów. Cyfrowe materiały biblioteczne to teksty elektroniczne, obrazy, zapisy audio i video.

W Polsce budowanie zasobów cyfrowych i rozpowszechnianie ich w sieci rozpoczęto na początku stulecia. Proces tworzenia bibliotek cyfrowych najszybciej objął środowiska akademickie. Techniczne biblioteki naukowe zamieniły pracownie reprograficzne na pracownie digitalizacji, gdzie fachowcy przy pomocy skanerów, kserokopiarek i aparatów cyfrowych rozpoczęli gromadzenie zbiorów. Otwartego dostępu do skryptów uczelnianych, rozpraw naukowych i czasopism wymagali studenci. Do dzisiaj najwięcej bibliotek cyfrowych powstało właśnie w środowisku naukowym.

Naczelnym założeniem większości bibliotek cyfrowych jest dostęp do zabytków piśmiennictwa, regionalistów oraz zasobów edukacyjnych. Udostępnianie zasobów jest limitowane przez prawo autorskie, które ogranicza pole eksploatacji utworów. Są to utwory, których ochrona prawna wygasła, utwory „osierocone” oraz przeznaczone do bezpłatnej eksploatacji od chwili powstania (Open Access). W przypadkach, gdzie wymagana jest zgoda autora, umowy z autorami obligują redaktora i mogą powodować brak dostępu po upływie określonego czasu lub są dostępne w trybie ograniczonym – tylko dla zarejestrowanych użytkowników. Dostęp do treści ma na ogół każdy anonimowy czytelnik, czytelnik z tzw. tożsamością (profilem) ma dodatkowo swoje konto, które ułatwia komunikację z redakcją biblioteki.

Istotną kwestią, z punktu widzenia użytkownika, jest właściwy opis bibliograficzny, który decyduje o trafnym wyszukiwaniu informacji. Większość

bibliotek stosuje opis hasłowy, to znaczy, że każda publikacja może zostać opisana przy użyciu stałych atrybutów, np.: tytuł, autor, temat i słowa kluczowe, wydawca, format, język, powiązania, zakres, prawa autorskie. Dzięki temu czytelnik może przeszukiwać zawartość biblioteki budując wyrażenia wyszukiwawcze oparte na słowach z **opisu publikacji** (metadane). Innym sposobem jest wyszukiwanie pełnotekstowe – z użyciem słowa znajdującego się w **treści** dokumentu.

Najpoważniejszą korzyścią płynącą z digitalizacji jest ochrona zbiorów, zabezpieczenie dokumentu przed zniszczeniem i fizycznym unicestwieniem (kwaśny papier).

W trakcie digitalizacji podnosi się jakość obrazu wersji cyfrowej dzieła czy materiału dźwiękowego – w efekcie czytelnik korzysta z materiału udoskonalonego.

Biblioteki cyfrowe upraszczają wyszukiwanie i ułatwiają dostęp do zasobów z każdego miejsca na ziemi, bez względu na miejsce ich przechowywania, obniżają koszty dotarcia do źródła – w przypadku gazet i czasopism wielkoformatowych istnieje trudność w transporcie. Dają szansę na odświeżenie wydawnictw opublikowanych przed laty, dziś już trudnych lub zapomnianych, nie wznawianych a często traktowanych jako podręczniki – wszystko dostępne bezpłatnie w domu o każdej porze dnia i nocy, na różnych kontynentach, podczas wakacji, na urlopie.

Biblioteki cyfrowe mogą doskonale posłużyć jako narzędzie do samodzielnej pracy umysłowej ucznia, jako pomoc dydaktyczna na lekcjach z przedmiotów humanistycznych, edukacji regionalnej, edukacji patriotycznej. Mogą służyć do rozbudzania zainteresowań uczniowskich, uatrakcyjnić proces uczenia się, zachęcić do poszukiwań czytelnika.

czych – co skutkuje wzrostem efektywności oddziaływań edukacyjnych szkoły.

Zainteresowanych odsyłam do kilku przykładowych bibliotek cyfrowych, których krótką charakterystykę zamieszczam poniżej.

WIELKOPOLSKA BIBLIOTEKA CYFROWA

Zawiera cztery kolekcje:

- dziedzictwo kulturowe – starodruki pochodzące ze zbiorów bibliotek poznańskich,
- materiały dydaktyczne – skrypty i podręczniki akademickie,
- materiały regionalne – dokumenty dotyczące Poznania i Wielkopolski,
- muzykalia.

Ciekawe dla nauczycieli mogą być materiały regionalne, albumy z fotografiami i pocztówkami.

www.wbc.poznan.pl/dlibra

CYFROWA BIBLIOTEKA NARODOWA „Polona”

Udostępnia teksty literackie i naukowe, dokumenty historyczne, czasopisma, grafikę, nuty oraz mapy.

www.polona.pl/dlibra

SKARBY DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Zawiera najcenniejsze zasoby polskich archiwów, bibliotek i muzeów.

Znajdziemy tutaj rękopisy, starodruki, pieczęcie, ryciny, mapy, fotografie i obrazy z różnych epok historycznych.

www.dziedzictwo.polska.pl

SKARBY LITERATURY POLSKIEJ

Zawiera znaczące dzieła literatury polskiej wolne od praw autorskich oraz pomysły na ich wykorzystanie na lekcjach języka polskiego.

www.literatura.polska.pl/index/htm

STAROPOLSKA ON-LINE

Serwis edukacyjny zawierający teksty utworów pi-

śmiennictwa staropolskiego, które swą liczebnością przewyższają zbiory innych bibliotek cyfrowych. Można go nazwać cyfrowym podręcznikiem, na bieżąco aktualizowanym i uzupełnianym o nowe materiały. Mamy tutaj kilka wariantów tekstu, wersję dźwiękową, opracowania i materiał ikonograficzny. Dynamiczny charakter serwisu polega na hipertekstowych połączeniach, publikacje tworzą strukturę wzajemnych powiązań oraz odsyłają do innych dokumentów w sieci.

Dla maturzystów, uczniów uzdolnionych polonistycznie i dla ambitnych nauczycieli.

www.staropolska.pl

PRASA W INTERNECIE

„Tygodnik Ilustrowany” i „Chimera” – najważniejsze tytuły literacko-społeczne i artystyczne przełomu XIX i XX wieku. Bazując na ich wersji elektronicznej można wykorzystać na lekcjach, plastyki, literatury, historii.

www.bilp.uw.edu.pl/prasa/index.html

CZYTELNIA ON-LINE

Czytelnia w sieci. Za niewielką odpłatnością można wykupić prawo do wydruku fragmentów nowości naukowych z różnych dziedzin. Adresowana do studentów.

www.ibuk.pl/

Platforma cyfrowa bibliotek nie zastąpi tradycyjnej biblioteki, ale jest niewątpliwie kolejną pomocą naukową dla uczniów, studentów, naukowców i zwykłych czytelników.

Proces digitalizacji i udostępniania w sieci jest procesem galopującym, jest to nowa forma szerzenia edukacji i szeroko pojętego czytelnictwa. Korzystając z tego dobrodziejstwa nauczyciel podnosi atrakcyjność i efektywność zajęć z uczniami. Adresy pozostałych bibliotek w sieci znajdują się pod adresami:

<http://ebib.oss.wroc.pl/linki/wirtua.php>

<http://www.bp.pila.pl/biblioteka/index.php?dzial=6>

KSIĄŻĘ POETÓW

Zbigniew Herbert

ROK 2008 ZBIGNIEWA HERBERTA
(bibliografia przedmiotowa w wyborze)

Zbigniew Herbert (ur. 29 października 1924 r. we Lwowie) – polski poeta, eseista, dramatopisarz, autor słuchowisk. Z wykształcenia ekonomista i prawnik. W czasie wojny był żołnierzem AK. Rodzina Herbertów, prawdopodobnie pochodzenia angielskiego przybyła do Galicji z Wiednia. Ojciec poety, Bolesław był prawnikiem. Z. Herbert mieszkał w Krakowie, Toruniu, Sopocie i Warszawie oraz wielu krajach Europy.

Od 1948 r. mieszkał wraz z rodzicami w Sopocie potem przeprowadził się do Torunia, gdzie pracował w Muzeum Okręgowym i jako nauczyciel w szkole podstawowej. W 1951 r. przeniósł się do Warszawy. Próbował utrzymywać się z pracy pióra. Publikował recenzje teatralne, muzyczne, relacje z wystaw plastycznych w „Tygodniku Wybrzeże”, „Słowie Powszechnym”, „Przeglądem Powszechnym”, „Dziś i Jutro”. Współpraca Z. Herberta z Przeglądem...zakończyła się 1953 r. Czasopismo zostało zamknięte (względy polityczne). **Sytuację Herberta zmienił rok 1956** – odwilż polityczna i koniec socrealizmu w literaturze umożliwił mu debiut i sukces literacki. Ukazał się tom wierszy *Struna światła*. Zafascynowanie kulturą śródziemnomorską z jednej strony a niemożnością przystosowania się do ponurych realiów PRL wybrał podróż, które stały się jego pasją – pozwoliły poznać z bliska świat piękny i bardzo różnorodny. Nigdy jednak nie zdecydował się na definitywną emigrację.

Pierwszą podróż zagraniczną rozpoczął w 1958 r. Udał się do Wiednia, potem do Francji, Anglii. Lato 1968 Herbert spędzał w USA. W tym czasie opublikowano w Stanach tłumaczenie jego utworów i stał się jednym z najbardziej popularnych

poetów w angielskim kręgu językowym.

Lata 1975-1981 spędził głównie za granicą, w Niemczech, Austrii i Włoszech. Powrócił do Polski 1981 r. – w okresie nadziei związanych z powstaniem „Solidarności”. Wszedł wtedy do zespołu redakcyjnego drugoobiegowego pisma „Zapis”. W latach 80 Herbert stał się sztandarowym poetą polskiej opozycji. W 1986 r. przeniósł się do Paryża. Cztery lata później poważnie już chory wrócił do Warszawy, gdzie zmarł 28 lipca 1998 r.

Do najbardziej cenionych dzieł Z. Herberta należy cykl utworów o *Panu Cogito*.

Pierwsze wiersze Z. Herberta ukazały się na łamach czasopism „Dziś i Jutro” w 1950 r. Były to : *Napis, Pożegnanie i Złoty środek*. Poetyckim debiutem było opublikowanie z końcem roku wiersza bez tytułu *Palce wrzeczona dźwięków* w Tygodniku Powszechnym. Do 1955 r. poeta ogłaszał nieliczne utwory w tymże tygodniku. W 1956 r. ukazał się debiutancki tomik *Struna światła*, rok później kolejny: *Hermes, pies i gwiazda*. Dwa kolejne tomy : *Studium przedmiotu i Napis* , ukazały się w latach 1961 i 1969. W 1974 r. wszedł do kultury polskiej tytułowy bohater zbioru *Pan Cogito*. Postać Pana Cogito nie opuściła i później Herberta. Wprowadzony na stałe bohater sprzyjał prowadzeniu przez poetę swego rodzaju gry między nim a czytelnikiem . W 1983 r. Z. Herbert wydał w Instytucie Literackim w Paryżu tom wierszy pod znamienym tytułem *Raport z oblężonego Miasta*. Czas i okoliczności sprzyjały dosłownemu odczytaniu tytułowego wiersza. Także w Paryżu ukazał się kolejny tom *Elegia na odejście* (1990). Zaś już w Polsce w 1992 r. *Rovig* a na kilka miesięcy przed śmiercią wyszedł ostatni

tom *Epilog burzy*.

Eseje Z. Herberta, to plon zagranicznych podróży: *Barbarzyńca w ogrodzie*, którego tematem są widziane miejsca i rzeczy, *Martwa natura z wędzidłem* poświęcona jest siedemnastowiecznemu malarstwu holenderskiemu. Ostatni tom esejów *Labirynt na morzem* ukazały się dopiero po śmierci poety, chociaż napisane zostały dużo wcześniej. Tom ten został poświęcony kulturze i historii starożytnej Grecji.

Wszystkie *dramaty* Z. Herberta powstały w latach 1956-1961, tylko ostatni monodram *Listy naszych czytelników* w 1972 r.. Niektóre były tworzone jako słuchowiska radiowe, bądź później przystosowane do potrzeb radia. *Jaskinia filozofów* i *Rekonstrukcja poety* sięgają po tematy antyczne. Najwyżej cenione: *Drugi pokój*, *Listy naszych czytelników* i *Lalek*, sięgają po tematy współczesne. Pokazują zwyczajność, banalność sytuacji, w której objawia się zło.

WYDAWNICTWA ZWARTE:

1. Balcerzan Edward: Poezja polska w latach 1939-1965. Cz. 2. – Warszawa: WSiP, 1998
2. Błoński Jan: Romans z tekstem. – Kraków: Wydaw. Literackie, 1981
3. Brzozowski Jacek: „Pan Cogito” Zbigniewa Herberta. – Warszawa: „Pomoc Szkole”, 1991
4. Burkot Stanisław: Literatura polska w latach 1986-1995. – Kraków: Wydaw. Edukacyjne
5. Czy cnota jest śmieszna / - czyli kim jest Pan Cogito? W: Rządcy dusz: od Mickiewicza do Herberta: przewodnik po arcydziełach / Stanisław Falkowski. – Warszawa: Świat Książki, 2005
6. Dąbrowski Mieczysław: Literatura polska: 1945-1995. – Wydaw. „Trio”, 1997
7. Dłaczego Herbert: wiersze i komentarze, interpretacje / red. Marzena Woźniak – Łabieniec. – Łódź: Wydaw. Uniwersytetu Łódzkiego, 2004
8. Dudek Jolanta: Poeci polscy XX wieku. Cz.1. – Kraków „Impuls” 1994
9. Grzegorzewski Tadeusz: Zbigniew Herbert. –

Bydgoszcz; ODN, 1983

10. Kaliszewski Andrzej: Gry pana Cogito. – Kraków Wydaw. Literackie, 1988
11. Krajeńska Anna: Dramat i teatr absurdu w Polsce. – Poznań: Wydaw. Naukowe UAM, 1996
12. Łukasiewicz Jacek: Rytm czyli powinność: szkice o książkach. – Wrocław: TOW., 1993
13. Poezja Zbigniewa Herberta / Jacek Łukasiewicz. – Warszawa: WSiP, 1995
14. Poznawanie Herberta. Cz. 2 / wybór Andrzej Franaszek. – Kraków: Wydaw. Literackie, 2000
15. Przybylski Ryszard: To jest klasycyzm. – Warszawa: „Czytelnik”, 1978
16. Sandauer Artur: Poeci czterech pokoleń. – Kraków: Wydaw. Literackie, 1977
17. Sporne sprawy polskiej literatury współczesnej / Pod red. Aliny Brodzkiej. – Warszawa: IBL, 1998
18. Trznadel Jacek: Płomień obdarzony rozumem: poezja w poezji. – Warszawa: „Czytelnik”, 1978
19. Twórczość Zbigniewa Herberta / red. Marzena Woźniak-Łabieniec. – Kraków: Universitas, 2001
20. Witan Jan: Piękna plejada: szkice o poezji polskiej XX wieku. – Warszawa: KAW, 1980

ARTYKUŁY Z CZASOPISM:

1. „A nade wszystkim żebym był pokorny...” Zbigniew Herbert w Ogrodzie Europy / Dorota Kozicka // Ruch Literacki. – 2003, nr 1, s. 33-47
2. Chrystus w poezji Zbigniewa Herberta / Tomasz Garbol // Ruch Literacki. – 2001, nr 2, s. 199-210
3. Ciało jako problem filozoficzny w poezji Herberta / Beata // Polonistyka. – 2003, nr 7, s. 397-403
4. „Czarnofigurowe dzieło Eksekiasa” Zbigniewa Herberta / Karol Zielinski // Warsztaty Polonistyczne. – 1998, nr 4, s. 116-123
5. Chrzest ziemi / Józef Maria Ruszar // Polonistyka. – 2007, nr 4, s. 6-12

6. Czego szukać w labiryncie Herberta? / Anna Legeżyńska // *Polonistyka*. – 2001, nr 6, s. 370-374
7. Czytać *Tren Fortynbrasa* od końca / Małgorzata Mikołajczak // *Literacki*. – 2003, nr 3, s. 315-325
8. Dialogi martwej natury o „Kwiatach” Zbigniewa Herberta / Mikołajczak // *Ruch Literacki*. – 2002, nr 3, s. 307-313
9. Dlaczego Herbert / Krzysztof Krasek // *Literatura*, nr 11, s. 10-11
10. Dzieło zamknięte / Leszek Szaruga // *Dekada Literacka*. – 1998, nr 8/9 s. 1, (dok. na s. 10)
11. Elegia na odejście Pana Cogito / Konstanty Pieńkosz // *Literatura*. – 1998, nr 10, s. 14-15
12. Forma wersu w poezji współczesnej (na przykładzie „Nike która się Zbigniewa Herberta) / Witold Sadowski // *Przegląd Humanistyczny*. – 2000, nr 4, s. 15-23
13. Esej o Herbercie / Paweł Majerski // *Nowe Książki*. – 2005, nr 3, s. 37-38
14. Herbert dyskurs o cierpieniu / Krzysztof Krasek // *Literatura*. – 1992, nr 11, s. 26-27
15. Herbert, ciąg dalszy i bliższy / Adam Poprawa // *Nowe Książki*. – 2002, nr 2 s. 40-41
16. Herbert wciąż na nowo czytany / Beata Przymuszała // *Polonistyka*. – 2007, nr 4, s. 52-54
17. Herbert – poeta niepokonany // *Otwarta Szkoła*. – 2001, nr 7, s. 1 i 10
18. Inny głos Herberta / Rafał Rutkowski // *Znak*. – 2003, nr 7, s. 123-128
19. Herberta frazy godne pamiętania / Rafał Węgrzyński // *Zeszyty Literackie*. – 2004, nr 4 s. 173-175
20. Jakiej prywatnej historii sztuki według Herberta potrzebujemy? / Wiesława Wantach // *Polonistyka*. – 2007, nr 4, s. 55-57
21. Klasycyzm dzisiejszy. O liryce Zbigniewa Herberta / Andrzej Kowalczyk // *Polonistyka*. – 1986, nr 3, s. 171-182
22. Korespondencja / Henryk Elzenberg // *Życie Literackie*. – 1999, nr 4, s. 127-142
23. Korespondencja Herberta / Henryk Elzenberg // Piotr Kłoczowski // *Zeszyty Literackie*. – 2003, nr 2, s. 148-149
24. „Która lektura? ” Poezja Herberta wobec hermeneutyki / Agnieszka Czajkowska // *Ruch Literacki*. – 2006, nr 6, s. 617-626
25. Krytyk, który się waha / Piotr Śliwiński // *Polonistyka*. – 2007, nr 4, s. 13-19
26. „Labirynt nad morzem”. Rozmowa ze Zbigniewem Herbertem // *Literackie*. – 2001, nr 1, s. 115-118
27. Lektura obowiązkowa / Joanna Kolczak-Ronkier // *Tygodnik Powszechny*. – 2005, nr 26, s. 11 (dodatek)
28. Liryka Herberta między klasycyzmem a poetyką faktu / Andrzej Kaliszewski // *Rocznik Humanistyczny*. – 1999, nr 1, s. 179-215
29. Mickiewicz i Herberta odniesienie do dekalogu / Tadeusz Płużynski // *Poezja* – 1998, nr 1, s. 5-6
30. Miasto Herberta / Anna Mazurkiewicz-Szczyszek // *Polonistyka*. – 2007, nr 4, s. 20-25
31. Mitologiczna migawka. Mieczysław Jastrun, Zbigniew Herbert, Cyprian Kamil Norwid, wyjaśniają swoje fotografie / Cezary Zalewski // *Ruch Literacki*. – 2006, nr 4-5, s. 507-518
32. Mitologia na nowo odczytana. Wokół prozy poetyckiej Zbigniewa Herberta / Paweł Czapczyk // *Twórczość*. – 2003, nr 4, s. 61-72
33. Metafizyka konkretna - „Stół” Zbigniewa Herberta // *Warsztaty Polonistyczne*. – 2001, nr 4, s. 142-146
34. Nadzieja cierpiących. O wierszu Zbigniewa Herberta / Rafał Rutkowski // *Ruch Literacki*. – 2005, nr 3, s. 293-301
35. Niebieskie oczy matki i błękitne oczy królowej Amazonki, czyli funkcje koloru niebieskiego w poezji Zbigniewa Herberta / Ewa Badyna // *Język Polski*. – 2001, nr 1/2, s. 68-75
36. O „Lalku” Zbigniewa Herberta. Cz. III / Jacek Kopciński // *Teatr*. – 1998, nr 11 s. 50-5
37. O poezji Zbigniewa Herberta. Cz. II // *Ruch Literacki*. – 1997, nr 6, s. 729-742
38. O wierszu Zbigniewa Herberta / Mieczysława Ingłot // *Język Polski w Szkole Średniej* 1992-

/93, nr 4, s. 48-53

39. Przejazdem w Rovigo: Herbert / Jan Wolski // Ogród . – 1994, nr 1, s. 365-367
40. Prawdziwy barbarzyńca / Adam Zagajewski // Zeszyty Literackie . – 1991, nr 37, s. 105-109
41. Proste słowo Zbigniewa Herberta //Polonistyka. – 1995, nr 6, s. 428-431
42. Przeciwność / Wojciech Ligęza // Dekada Literacka . – 1992/93, nr 24, s. 3 i 6
43. Pieśń i muzyka w świecie poetyckim Zbigniew Herbert / Małgorzata Mikołajczak // Pamiętniki Literackie . – 2002, nr 2, s. 137-151
44. Poezja Zbigniewa Herberta w świecie sztuk pięknych / Pamiętnik Literacki. – 2006, nr 1, s. 79-106
45. Potęga smaku – o wierszu Zbigniewa Herberta / Adam Poprawa // Polonistyka. – 1999, nr 6, s. 342-344
46. Postać matki w Trenie Zbigniewa Herberta / Małgorzata Mikołajczak //Polonistyka . – 2003, nr 3, s. 157-162
47. Poza kanonem. Wędrowka po marginesach Zbigniew Herbert / Aneta Wiatr //Twórczość . – 1999, nr 5, s. 70-101
48. „Prawda widzenia” O zmyśle wzroku w esejach Zbigniewa Herberta / Dorota Kozicka // Ruch Literacki . – 2006, nr 6, s. 597-616
49. Problematyka przestrzeni i milczenia w „Drugim pokoju” Zbigniewa Herberta /Paweł Pluta // Warsztaty Polonistyczne . – 2001, nr 4, s. 147-153
50. Przez wielką szybę. O muzycznych i malarskich nieporozumieniach w twórczości Zbigniewa Herberta / Jacek Rozmus // Ruch literacki . – 2000, nr 4, s. 433-457
51. Prywatna Mitologia Zbigniewa Herberta / Anna Świderkówna // Zeszyty Literackie . – 2002, nr 1, s. 169-171
52. Przeciwność „tryumfowi antropomorficznej bestii” [prywatnie o „prywatnej mitologii” Zbigniewa Herberta] / Katarzyna Kuczyńska-Koschany //Polonistyka, nr 2001, s. 531-536
53. Rola przerzutni w wierszach Zbigniewa Herberta / Jan Potkański // Przegląd Humanistyczny . – 2000, nr 4, s. 25-32
54. Rozmowa ze Zbigniewem Herbertem / Janusz Pasierb // Zeszyty Literackie . – 2002, nr 4, s. 127-134
55. Słowa Herberta. Słowa o Herbercie / Dorota Kozicka // Dekada Literacka . – 2002, nr 1-2, s. 94-97
56. Transgresywność poezji Herberta pejzażowa forma istnienia / Mariusz Solecki //Przegląd Humanistyczny . – 2005 nr 2, s. 47-56
57. Weduty Zbigniewa Herberta / Monika Wójcik // Polonistyka . – 2001, nr 9, s. 537-541
58. Z listów Zbigniewa Herberta / Henryk Elzenberg // Zeszyty Literackie . – 1996, nr 4, s. 119-126
59. Zbigniew Herbert i poezja lamentacyjna / Mateusz Antoniak // Polonistyka . – 2007, nr 4, s. 26-31
60. Zbigniew Herbert krytyka / Eleonora Węgrow ska // Przegląd Humanistyczny . – 1999, nr 5, s. 103-119
61. Zbigniewa Herberta trylogia o etyce / Alina Biała // Polonistyka . – 1999, nr 4, s. 224-236
62. Zbigniewa Herberta nastroje metafizyczne / Anna Rossmanith // Magazyn Literacki . – 1996, nr 2, s. 74-76
63. Zmęczenie Pana Cogito / Adam Poprawa // Na Głos . – 1992, nr 22 s. 165-178

MATERIAŁY METODYCZNE :

1. Jak oswoić dla uczniów poezję współczesną? / Agnieszka Kastelik-Herbuś // Język Polski w Gimnazjum . – 2006/2007, nr 2, s. 28-34
2. Jak przybliżyć poezję współczesną uczniowi klasy VIII / Teresa Hentke // Język Polski w Szkole . – 1991/92, nr 4, s. 62-71
3. Moralne i polityczne gry z wierszami Zbigniewa Herberta / Stanisław Bortnowski //Język Polski w Szkole Średniej . / - 1996/97, nr 1, s. 41-55
4. Motyw podróży w poezji Zbigniewa Herberta / Danuta Opacka-Walasek // Język Polski w Szkole

le Średniej . – 1999/2000 , nr 2 , s. 79-91

5. Na czym polega „doskonałość kamienia”? : scenariusz lekcji dla gimnazjum (na podstawie wiersza Z. Herberta „Kamyk”) / Barbara Zaborowska . – Wszystko dla Szkoły . – 2002 , nr 1 , s. 15
6. O dialogu i dialogowości poezji współczesnej w świetle wybranych wierszy /Barbara Myrdzik // Język Polski w Szkole Średniej . – 1993/94 , nr 3 , s. 27-35
7. ”Sowie zagadki „ Zbigniewa Herberta / Barbara Myrdzik // Ojczyzna polszczyzna. – 1994 , nr 1 , s. 21-29
8. Zagadka przedmiotu / Izabela Stasia // Polonistyka . – 2007 , nr 4 , s. 37-41 („Stółek” Zbigniewa Herberta)
9. Zanim nauczę ich Herberta / Mariusz Solecki // Język Polski w Liceum . – 2006/7 nr 2 , s. 15-21

Barbara Pankiewicz

I MIEJSKI KONKURS PRZYRODNICZY

W roku szkolnym 2007/2008 do kalendarza konkursów miejskich możemy wpisać pierwszy Miejski Konkurs Przyrodniczy dla Szkół Podstawowych.

Inicjatorami tego konkursu są : przedstawiciel ODN- doradca metodyczny biologii i przyrody Barbara Pankiewicz oraz nauczyciele przyrody: p. Marlena Wesołowska ucząca w Zespole Szkół nr 3 i Salezjańskiej Szkole Podstawowej oraz p. Emilia Ludka nauczyciel Salezjańskiej Szkoły Podstawowej. Patronat honorowy nad konkursem objął Prezydent Miasta Piły Zbigniew Kosmatka.

Celem konkursu jest wyłanianie uczniów zdolnych, rozbudzanie zainteresowań przyrodniczych wśród nich. Poprzez konkurs ukazujemy uczniów wyróżniających się wiedzą i umiejętnościami z tak rozległej wiedzy jaką jest przyroda. Nie bez znaczenia są nauczyciele, którzy potrafią rozbudzić w swoich wychowankach zainteresowanie otaczającym ich światem.

28 lutego 2008 roku dzięki uprzejmości **księdza dyrektora Stefana Metryckiego** konkurs mógł się odbyć w Salezjańskiej Szkole Podstawowej. W ładnie przygotowanej sali ksiądz dyrektor powitał uczestników a opiekunom oczekującym na swoich piszących zapewnił poczęstunek.

Uczniowie mieli do rozwiązania test, za który mogli uzyskać 50 punktów. Arkusz składał się z 15 zadań zamkniętych i 12 zadań otwartych. Czas na rozwiązanie to 1 godzina.

Komisja w składzie:

Barbara Pankiewicz - doradca metodyczny biologii i przyrody dla miasta Piły

Marlena Wesołowska - Zespół Szkół nr 3 i Salezjańska Szkoła Podstawowa w Pile

Emilia Ludka – Salezjańska Szkoła Podstawowa w Pile

Beata Skibińska – Szkoła Podstawowa nr 1 w Pile

Małgorzata Lipska - Zespół Szkół nr3 w Pile

Anna Bernasiewicz - Szkoła Podstawowa nr 4 w Pile

sprawdziła prace i wyłoniła zwycięzców.

Są nimi:

I miejsce: 47 punktów

Janicki Paweł uczeń SSP; nauczyciel przygotowujący: Marlena Wesołowska.

II miejsce: 44 p.

Kurowska Joanna uczennica ZS nr 3; nauczyciel przygotowujący: Marlena Wesołowska.

III miejsce: 42p.

Wawrzekiewicz Marek uczeń SP nr 7; nauczyciel przygotowujący: Justyna Karpińska

IV miejsce: 41p.

Andrysiak Jakub uczeń SSP; nauczyciel przygotowujący: Marlena Wesołowska.

Rosińska Karolina uczennica ZS nr 3; nauczyciel przygotowujący: Marlena Wesołowska.

V miejsce: 40 p.

Strugała Adam uczeń SP nr 5; nauczyciel przygotowujący: Janina Jóźwiak.

Pelczyk Adam uczeń SSP; nauczyciel przygotowujący: Emilia Ludka.

Ponadto

wyróżnienia otrzymali: (39 p.)

Mąka Agnieszka uczennica ZS nr 3; nauczyciel przygotowujący: Marlena Wesołowska.

Godlewski Filip uczeń SP nr 1; nauczyciel przygotowujący: Beata Skibińska.

Jaroszewski Mateusz uczeń SP nr 2; nauczyciel przygotowujący: Grażyna Sawula.

Mrugalski Bartosz uczeń SSP; nauczyciel przygotowujący: Emilia Ludka.

Serdecznie gratuluję uczniom oraz nauczycielom ich przygotowujących.

Nagrody zostaną wręczone na podsumowaniu konkursów miejskich.

W przyszłym roku szkolnym organizacji podjęła się **p. Beata Skibińska** ze Szkoły Podstawowej nr 1, za co bardzo dziękuję.

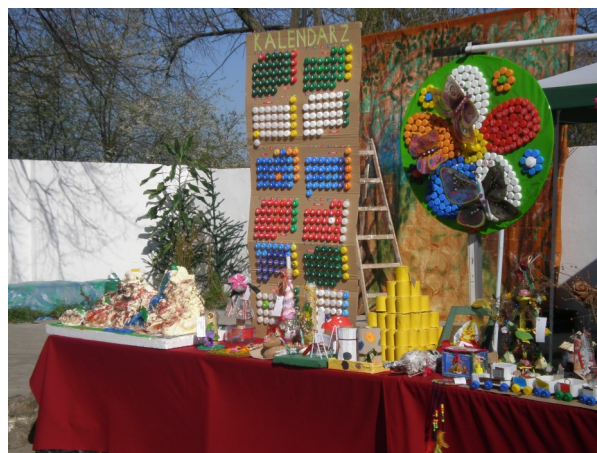
„Śmieci mniej, Ziemi lżej” konkurs ekologiczny

Mościska(gm. Wysoka) – 24.04.2008 w Szkole Podstawowej im. Wacława Popiela w Mościskach odbył się finał III Gminnego Konkursu Ekologicznego pod hasłem „Śmieci mniej, Ziemi lżej”. Jego inicjatorami i organizatorami jest Szkoła Podstawowa w Mościskach oraz Urząd Miasta i Gminy Wysoka.

Prace III Gminnego Konkursu Ekologicznego oceniała komisja powołana przez burmistrza Wysokiej mgr inż. Marka Madeja w składzie: p. mgr Jadwiga Depta, p. mgr Wanda Strzelec – konsultant Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Pile, p. Dorota Drożdż – członek Komisji Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska Rady Miasta i Gminy Wysoka oraz p. Adam Zgryźniak.

Łącznie w całej gminie udział w szkolnych etapach konkursu ekologicznego wzięło 194 uczniów czyli 1/5 uczniów w gminie.

Do organizatora dotarły wybrane prace, które zwyciężyły w poszczególnych kategoriach wiekowych. Spośród nich komisja wybrała te, które w pełni realizowały idee ekologiczne i prezentowały wysoki poziom estetyczny oraz użytkowy.

Biblioteka Pedagogiczna proponuje...

„Nauczyciel z pasją – jak zachować entuzjazm i zaangażowanie w pracę” - Christopher Day

Pasja wg *Słownika języka polskiego*, to silne, namiętne przejęcie się czymś, zamiłowanie do czegoś; przedmiot czyjejś namiętności.

Jest ona siłą napędzającą i motywującą, która wypływa z silnych emocji. Można pasjonować się przedmiotami, zagadnieniami, ich przyczynami czy też innymi ludźmi.

Pasja napędza energią, determinacją, przekonaniem, zaangażowaniem.

W dzisiejszych czasach nauczyciele, być może bardziej niż kto inny, umożliwiają realizację wizji sprawiedliwego systemu kształcenia w demokratycznym społeczeństwie. Bardziej niż kiedykolwiek muszą być teraz kimś więcej niż tylko przekazującymi informacje. Bardziej niż kiedykolwiek – dzięki swojemu poświęceniu, wiedzy i umiejętnościom – dzierżą klucz do drzwi, za którymi znajdziemy poczucie własnej wartości uczniów, ich sukcesy oraz obecne i przyszłe możliwości kształcenia się.

Nauczycieli z pasją cechują: poświęcenie, entuzjazm oraz pokłady intelektualnej i emocjonalnej energii, z których korzystają w pracy z dziećmi, młodzieżą czy dorosłymi.

Ci pasjonaci są świadomi wyzwań stawianych przez szeroki społeczny kontekst nauczania, mają głęboką samoświadomość i wierzą we własny wpływ na naukę i osiągnięcia uczniów. Dzięki swojej pasji zarażają podopiecznych miłością do nauki.

Troszczą się o swoich uczniów i lubią ich. Dbają również o to, czego i jak uczą, oraz chętnie doskonalą się w tym zakresie, upewniając się, że ich kompetencje są wyższe od wystarczających.

Z zaangażowaniem współpracują z nauczycielami z innych szkół, poszukując inspiracji i korzystając z okazji do refleksji nad własnym warsztatem pracy.

Dla tych nauczycieli wykonywany przez nich zawód jest twórczy i pełen wyzwań, a pasja to nie kwestia wyboru, lecz nieodzowny element pracy na najwyższym poziomie.

Pasja nie jest luksusem, dodatkiem czy cechą wąskiego grona pedagogów – jest ona zupełnie podstawowym elementem dobrego nauczania.

Aby nauczać z pasją, nie wystarczy po prostu dawać upust własnemu entuzjazmowi – należy czynić to w sposób uporządkowany, mądry i zgodny z wyznawanymi wartościami.

To właśnie nauczycielskie pasje pomagają nauczycielom i uczniom uniknąć powolnej śmierci wśród „mnóstwa roboty” – w szkole jest to sprawdzenie pracy domowej, realizację materiału, sprawdzenie wiedzy, wystawienie ocen.

Prezentowana książka nie przedstawia gotowej recepty na tak zwane efektywne uczenie, lecz traktuje raczej o cechach, wartościach, celach, działaniach i osobowości tych nauczycieli, którzy w różnych sytuacjach i na różnych etapach swojego życia byli, są lub znowu chcą być pasjonatami swojego zawodu.

Osiem rozdziałów pasjonującej lektury dla nauczycieli pasjonatów i nie tylko.

I tak w **rozdziale pierwszym** - „**Dlaczego pasja jest niezbędna**” – autor charakteryzuje zagadnienie nauczania z pasją w kontekście ekonomicznym, społecznym i politycznym oraz pojęcia „dobry” nauczyciel, pasja, nadzieja, ideały.

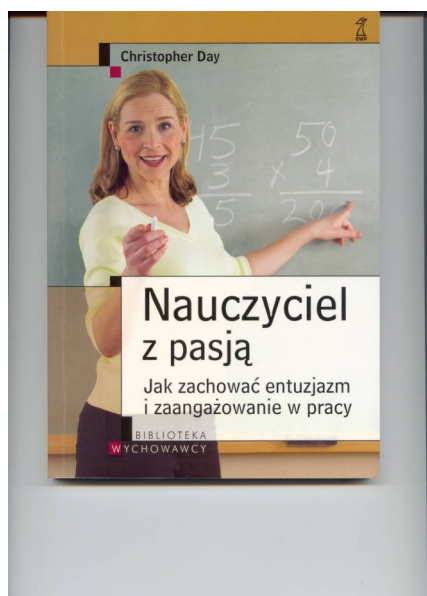
Rozdział drugi – „**Wartości moralne: troska, odwaga, opinie uczniów**” – traktuje o najistotniejszych cechach, cnotach i obowiązkach nauczyciela z pasją, które są widoczne na co dzień w jego pracy oraz przedstawia wypowiedzi uczniów na temat nauczycielskich postaw wywierających wpływ na ich późniejsze życie.

Np. „Był moim najlepszym nauczycielem, ponieważ we mnie wierzył [...]. Wierząc we mnie, nauczył mnie wierzyć w siebie”;

„Potrafiła sprawić, że wszyscy czuliśmy się ważni. Nienawidziłam historii, ale lubiłam tę panią, więc starałam się być szczególnie uważna”.

Rozdział trzeci – „Emocje a tożsamość” – to

prezentacja różnych punktów widzenia na decydującą rolę emocji w procesie nauczania. „Ja” nauczyciela w znacznym stopniu decyduje o tym, jak postrzega on swoją pracę i jak nią kieruje. Jego osobowość jest niezwykle istotna dla uczniów i ich rodziców.

W rozdziale czwartym – „Zaangażowanie w pasję: satysfakcja z pracy, motywacja i wiara we własne możliwości” – autor przekonuje, że zaangażowanie jest cechą odróżniającą tych nauczycieli, którzy troszczą się, stawiają sobie cele wychowawcze i z pasją podchodzą do swoich podopiecznych, nauczanych przedmiotów, kształcenia siebie i uczniów, od tych, dla których nauczanie to jedynie zwykła praca.

Ważny rozdział szósty – „Jak uczyć się i rozwijać z pasją” – poświęcony jest kształceniu samych nauczycieli. Autor przekonuje, że jeżeli praca nauczyciela ma zachować wysoką jakość przez wszystkie etapy jego kariery, należy koniecznie inwestować w różne formy jego rozwoju zawodowego, ponieważ, to rutyna i bazowanie tylko na własnych doświadczeniach przyćmiewa pasję niektórych pedagogów.

Rozdział siódmy – „Pasja a wspólnota” – poświęcony jest szkole jako czynnikowi podtrzymującemu pasję nauczania. Nauczyciele z pasją bo-

wiem nie są w swojej pracy odizolowani ani od reszty kadry, ani od uczniów, którzy czynnie uczestniczą w podejmowaniu decyzji o własnym uczeniu się, a kierownictwo szkoły zachęca do prowadzenia koleżeńskich obserwacji i innych form współpracy.

Ostatni, **ósmą rozdział – „Zachować pasję”** – poświęcony jest pielęgnowaniu swego zaangażowania i entuzjazmu, ponieważ w karierze zawodowej nauczyciela nigdy nie następuje taka chwila, w której można stwierdzić, że nie ma już nic do zrobienia.

Swoją pasję można pielęgnować m.in. dzięki odpowiedniej działalności kierownictwa szkoły, zachowaniu równowagi między życiem osobistym i zawodowym, systematycznej weryfikacji wyznawanych przez siebie wartości i własnych poglądów oraz dzięki prowadzeniu dialogu z innymi nauczycielami na temat samorozwoju i odwiedzaniu innych szkół by przyglądać się pracy innych pedagogów.

Nauczyciele z pasją, to wg autora, pracownicy praktyczni ludzie, którzy znają swój zawód i lubią swoich uczniów. Nie przestają się uczyć. Angażują się w pracę z uczniami i nauczanie swoich przedmiotów. Znajdują dla nich czas na refleksję i uczestnictwo w indywidualnych i grupowych zajęciach, które zapewnią im rozwój. Dobrze rozumieją, że praca nauczyciela to zajęcie emocjonalne, intelektualne, jak też fizyczne. Nie chcą być bohaterami i bohaterkami, ale są bohaterami.

Ta książka, zdaniem Christophera Day’a, nie nadaje się do pobieżnej lektury i nie należy czytać jej szybko. Trzeba się nią delektować, a nie szaleńczo przewracać kartki, jak przy lekturze byle czytała. Warto ją zachować na pełne spokoju chwile kontemplacji.

Jest to świetna pozycja dla młodych nauczycieli, wchodzących w świat nauk humanistycznych, jak i dla dojrzałych pedagogów.

Zatem przeznaczona jest dla nauczycieli, przyszłych nauczycieli i dydaktyków ich kształcących. Z pewnością zainteresuje również dyrektorów szkół.